

Facultade de Belas Artes

Localización e contacto

Facultade de Belas Artes de Pontevedra

R/ Maestranza, 2
36002 Pontevedra

986 80 18 00

bbaa@uvigo.es

belasartes.uvigo.es

Equipo decanal

Decano

Juan Carlos Meana Martínez
dfba@uvigo.es

Vicedecana de organización académica

Paloma Cabello Pérez
pcabello@uvigo.es

Vicedecana de cultura e relacións institucionais

Silvia García González
silviagarcia@uvigo.es

Vicedecano de calidade

Fernando Suárez Cabeza
fscabeza@uvigo.es

Secretaría académica

Ana María Suárez Mariño
sacba@uvigo.es

Secretaría do Decanato

Maximino Villaverde Rodríguez
sdfba@uvigo.es

Tlf: 986 801 806

Fax: 986 801 883

Calendario Escolar

1.- O período lectivo do curso académico comprenderá do día **21** de setembro de 2009 ao **30** de xullo de 2010. O mes de agosto non será lectivo.

2.- As actividades académicas comezarán e rematarán nas datas seguintes:

Primeiro cuatrimestre: inicio: **21** de setembro de 2009 /remate: **3** de febreiro de 2010.

Segundo cuatrimestre: inicio: **4** de febreiro de 2010 / remate: **7** de xuño de 2010.

3.- Cando estea previsto a realización de probas de avaliación os/as estudantes en cada curso académico terán dereito a dúas oportunidades quedando o calendario recomendado de probas de avaliación organizado en tres períodos:

Datas das probas de avaliación

Primeiro cuatrimestre   entre o **21** de xaneiro e o **3** de febreiro de 2010.

Segundo cuatrimestre   entre o **25 de maio** ao **7** de xuño de 2010.

Xullo   entre os días **1** ao **15** de xullo de 2010.

4.- As clases interromperanse dende o día **21** de decembro de 2009 ata o día **8** de xaneiro de 2010 (ambos os dous incluídos), os días **15** e **16** de febreiro e dende o día **27** de marzo ao **5** de abril de 2010 (ambos os dous incluídos).

5.- Terá carácter festivo o día **28** de xaneiro de 2010 (celebración do patrón da Universidade). Posuirán o mesmo carácter os días das festas oficiais do Estado, da Comunidade Autónoma e, en cada Campus, os días das festas locais.

6.- Así mesmo, terá carácter festivo a data da festa do Centro, San Ero, o venres 7 de maio

---

Secretaría de alumnado

Xefa de administración

María del Pilar Lores Baena

Posto Base

Monserrat Vila Costas

Teléfono: 986801805

Fax: 986801883

secfba@uvigo.es

Horario de atención ó público: de 9:00 a 14:00 h

Biblioteca

Horario: Luns a venres de 8:30 a 20:30h salvo verán, semana santa e nadal.

A Biblioteca de Belas Artes forma parte do conxunto da Biblioteca Universitaria de Vigo (BUV) polo que se rexerá polo Regulamento da BUV aprobado en Xunta de Goberno o 27 de febreiro de 2002 e pola Normativa de Préstamo. Conta con cincuenta e cinco títulos de publicacións periódicas e nove mil seiscientos títulos de monografías, a maioría de acceso directo na sala.

Dirección:

Biblioteca da Facultade de Belas Artes

Rúa Maestranza, 2

36002 Pontevedra

Teléfono:

986 80 18 36

Correo electrónico:

presbel@uvigo.es

Técnicos especialistas de biblioteca

Ana Prieto Bereijo (quenda de mañá)
Ana Cecilia Rodríguez Buján (quenda de tarde)

Páxina web da Biblioteca da Universidade de Vigo:

www.uvigo.es/biblioteca

Catálogo da Biblioteca da Universidade de Vigo:

http://biblio.cesga.es/search*gag

O catálogo recolle tódolos fondos da Biblioteca da Universidade de Vigo e pódese consultar a través de internet.

Servizos

Lectura en sala

Préstamo a domicilio de fondos bibliográficos de tódala Biblioteca Universitaria

Reproducción de documentos: para reproducir los documentos da biblioteca que non poidan ser prestados. O usuario terá á súa disposición na sala unha fotocopiadora de tarxeta dependente do servizo de reprografía da facultade.

Os servizos máis especializados (como o acceso a internet para buscas bibliográficas, consulta asistida en bases de datos, etc...) así como a dirección, xestión e coordinación de tódalas bibliotecas do Campus de Pontevedra atópanse na Biblioteca Central do Campus.

Biblioteca Central do Campus de Pontevedra

Campus A Xunqueira
(Edificio Fac. de Ciencias Sociais)
36005 - Pontevedra

Laboratorios e obradoiros

Obradoiros multiusos

Horario durante o curso académico: De luns a venres de 9:00 a 21:00 h.

Técnicos especialistas responsables:

Fernando Portasany
Eduardo Calzado Díaz.

Estes talleres están a cargo de técnicos especialistas que supervisan e apoian o traballo de investigadores e estudantes, proporcionando o asesoramento técnico necesario. Os talleres están dotados de ferramenta de man e maquinaria específicas.

Taller de Metal

Taller de Madeira

Taller de Cerámica

Taller de Plástico

Taller de Outros Materiales

Aula de internet

A Aula Informática está asistida por un bolseiro da UVI. Nela os estudantes dispoñen de equipamentos informáticos para a realización de traballos e de acceso a Internet para consultas relacionadas cos seus estudos.

Laboratorio de audiovisuais

O laboratorio de Audiovisuais está destinado á investigación e á docencia. Dispón de quince postos dotados con equipamentos de edición dixital.

Laboratorio de informática

O laboratorio de Informática está destinado á investigación e á docencia. Dispón de vinte postos dotados con equipamentos informáticos para edición de imaxe dixital, 3D, deseño de páxinas Web e tratamento fotográfico dixital.

Laboratorio de Técnicas gráficas

Técnico especialista responsable:

José Angel Zabala Maté.

O laboratorio de Técnicas gráficas está destinado á docencia e investigación. Dispón de instalacións para gravado calcográfico, serigrafía, etc..

Laboratorio de fotografía

Técnico especialista responsable:

Andrés Pinal Rodriguez

Máster Universitario en Arte Contemporánea. Creación e Investigación

Materias

Curso 1

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
P01M080V01101	Gnoseoloxía da Arte	1c	6
P01M080V01102	Recursos Cognitivos e Metodolóxicos	1c	6
P01M080V01103	Tendencias e Modos de Producción Contemporánea	1c	6
P01M080V01104	Laboratorio de Espazo	2c	6
P01M080V01105	Laboratorio de Tempo	2c	6
P01M080V01106	Laboratorio de Número	2c	6
P01M080V01107	Laboratorio de Unicidade	2c	6
P01M080V01201	Perspectivas Actuais	2c	12
P01M080V01202	Proxecto Expositivo	1c	3
P01M080V01203	Taller de Artista Invitado	1c	3
P01M080V01204	Prácticas Externas	1c	3
P01M080V01205	Taller Tecnolóxico	1c	3
P01M080V01206	Liñas de Investigación	1c	3
P01M080V01207	Taller de Investigador Invitado	1c	3
P01M080V01208	Casos de Estudo	1c	3
P01M080V01209	Modelos e Disciplinas Auxiliares	1c	3
P01M080V01210	Traballo Fin de Máster	2c	6

DATOS IDENTIFICATIVOS**Gnoseoloxía da Arte**

Materia	Gnoseoloxía da Arte			
Código	P01M080V01101			
Titulación	Máster Universitario en Arte Contemporánea. Creación e Investigación			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	1	1c
Lingua de impartición				
Departamento				
Coordinador/a	Meana Martínez, Juan Carlos Ruíz de Samaniego García, Alberto José			
Profesorado	Meana Martínez, Juan Carlos Ruíz de Samaniego García, Alberto José			
Correo-e	sama@uvigo.es jcmeana@uvigo.es			
Web	http://escultura.uvigo.es/web			
Descrición xeral	Esta materia está destinada á determinación das condicións gnoseolóxicas da experiencia artística, o que inclúe a proporción de competencias de carácter epistemolóxico (recursos de indagación metacognitiva, factores de congruencia, verdade e falsación, etc.) e de carácter propiamente artístico.			

Competencias de titulación

Código	
A1	Ga) Capacidade para aplicar os coñecementos adquiridos e resolver problemas dentro dun contexto interdisciplinar no ámbito das Belas Artes.
A2	Gb) Capacidade de síntese, análise e pensamento crítico relacionado coa investigación e a creación artística.
A3	Gc) Capacidade para concibir e estruturar proxectos de investigación con rigor académico.
A4	Gd) Capacidade para integrar coñecementos e enfrontarse á complexidade de formular xuízos a partir de informacións incompletas ou limitadas, que inclúa reflexións sobre as responsabilidades sociais, éticas e culturais vinculadas á aplicación dos seus coñecementos e xuízos.
A5	Ge) Capacidade para expoñer e comunicar oralmente e por escrito os seus coñecementos a un público especializado e non especializado de xeito claro e sen ambigüidades.
A6	Gf) Capacidade para adquirir habilidades de aprendizaxe que lle permita continuar estudando dun modo que haberá de ser en gran medida autodirixido e autónomo.
A7	Ea) Capacidade para recoñecer a vinculación entre a teoría e a práctica como eixo da investigación en Belas Artes.
A9	Ec) Capacidade para identificar os elementos que determinan a arte e a ciencia.
A10	Ed) Coñecer e resolver problemas específicos dos procesos creativos en distintos ámbitos de produción artística.
A11	Ee) Coñecer e saber manexar instrumentos, recursos e métodos para a produción creativa e artística.
A12	Ef) Coñecer e saber manexar recursos e procedementos metodolóxicos que lle permitan analizar, indagar e desenvolver investigacións no terreo da teoría da arte.
A13	Eg) Capacidade para valorar a realidade da creación artística contemporánea.
A15	Ei) Capacidade para desenvolver traballo en equipo.
A16	Ex) Capacidade de reflexión e de autocrítica.
A17	Ek) Capacidade para comprender que a creación e a investigación son tarefas en continua innovación.
A18	O) Capacidade para transferir os coñecementos adquiridos á práctica artística, investigadora ou profesional mediante os recursos e metodoloxías adecuados.
A19	Em) Capacidade para ordenar os pasos técnicos conducentes á realización dunha obra de arte.
A20	En) Capacidade para ordenar os pasos técnicos conducentes á realización dun traballo de investigación.
A21	Eo) Capacidade para distinguir obras de arte e traballos de investigación innovadores. Ep) Coñecemento dos modos de presentación pública do TFM.
A22	Eq) Desenvolvemento de habilidades cognitivas avanzadas relacionadas coa creación dun perfil artístico e investigador no TFM.
A23	Er) Capacidade para elaborar un texto reflexivo sobre a obra creativa concreta desenvolvida no TFM.
A25	Et) Capacidade para comunicar con claridade e resolución os coñecementos teóricos e prácticos adquiridos, materializados no traballo creativo presentado como TFM.
A26	Eu) Desenvolver habilidades de xestión da información para propósitos artísticos e investigadores no TFM.
A27	Ev) Capacidade para integrar coñecementos de campos de estudo diversos no traballo creativo presentado como TFM.

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Tipoloxía	Resultados de Formación e Aprendizaxe
La inteligencia encuentra posibilidades nuevas en las cosas materiales cuando integra sus posibilidades reales en proyectos inventados; el resultado es una creación intelectual (saber), sensible (perceptiva), y emocional (sentir). El objetivo es el desarrollo de las capacidades personales en relación a los procesos heurísticos y operativos ligados al campo de la creación y la investigación artística, de acuerdo a un entrenamiento correspondiente a las tareas de mirar (encontrar/buscar), imaginar (proyectar/elaborar) y realizar (producir/socializar). Ello implica tres campos de valores: -conocimientos: lo que englobaría las capacidades de información, asimilación, argumentación, agilidad mental y perceptiva, improvisación, elección, decisión, etc. -capacidades psicomotoras: lo que incorporaría las habilidades perceptivas, destrezas constructivas, sensibilidad plástica, ejecución, dominio técnico, etc. -actitudes: lo que englobaría disposición, laboriosidad, participación, iniciativa, curiosidad, etc.	saber	A1
	saber hacer	A2
		A3
		A4
		A5
		A6
		A7
		A9
		A10
		A11
		A12
		A13
		A15
		A16
		A17
		A18
		A19
		A20
		A21
		A22
		A23
		A25
		A26
		A27

Contidos

Tema

1. A intelixencia humana e o coñecemento artístico	a) Intelixencia xeradora; b) Desexos, sentimentos e ideas; c) obxectividade, subxectividade e intersubxectividade; d) intelixencia executiva; e) vontade.
2. Proxecto artístico:	a) condicións e contextos; b) tipoloxía de proxectos
3. Método:	a) A necesidade e condicionantes do método; b) exemplos metodolóxicos; c) os problemas do método.
4. Casos de estudo e desenvolvementos de traballo.	

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	12	0	12
Estudo de casos/análises de situacións	0	10	10
Obradoiros	15	20	35
Titoría en grupo	0	8	8
Resolución de problemas e/ou exercicios	0	65	65
Actividades introdutorias	6	0	6
Informes/memorias de prácticas	0	14	14

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Exposición dos contidos da materia. Ofrecen desenvolvementos conceptuais, informacións e documentos.
Estudo de casos/análises de situacións	Desenvolvementos analíticos de casos concretos en relación ao temario.
Obradoiros	Espazo de taller e traballo persoal.
Titoría en grupo	Análise en grupo de resultados persoais e colectivos. Discusión seminarial.

Resolución de problemas e/ou exercicios	Espazo de elaboración no proceso de asimilación de competencias, en base a propostas concretas de exercicios baseados no illamento de variables e na articulación global da experiencia artística e investigadora.
Actividades introductorias	Actividades dirixidas a tomar contacto e recoller información dos alumnos e presentación da materia.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	A asistencia personalizada é un ingrediente fundamental e insubstituíble na didáctica da arte. Esta atención inclúe tutorización persoal realizada no aula durante o periodo de realización dos exercicios, a pé de obra, e corrección persoal dos resultados parciais e finais dos exercicios.
Obradoiros	A asistencia personalizada é un ingrediente fundamental e insubstituíble na didáctica da arte. Esta atención inclúe tutorización persoal realizada no aula durante o periodo de realización dos exercicios, a pé de obra, e corrección persoal dos resultados parciais e finais dos exercicios.
Titoría en grupo	A asistencia personalizada é un ingrediente fundamental e insubstituíble na didáctica da arte. Esta atención inclúe tutorización persoal realizada no aula durante o periodo de realización dos exercicios, a pé de obra, e corrección persoal dos resultados parciais e finais dos exercicios.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Resolución de problemas e/ou exercicios	La evaluación será continuada, por lo que la asistencia habitual es imprescindible. La calificación será acumulativa de acuerdo a las presentaciones periódicas de las diferentes fases de desarrollo competencial. Eventualmente podrán realizarse pruebas que permitan verificar o grado de asimilación de contenidos, categorías y parámetros manejados durante el curso.	100

Outros comentarios sobre a Avaliación

A avaliación está referida á evolución persoal nas capacidades de asimilación da información, a capacidade de argumentación, a agilidad mental, a improvisación, a capacidade de elección e decisión, o desenvolvemento da sensibilidade plástica, de la capacidade de organización, das habilidades perceptivas e as destrezas constructivas na execución material, a capacidade no manexo de fontes iconográficas e documentales, a coherencia entre formulacións e resultados, e as actitudes vinculadas á curiosidade, disposición, laboriosidad, a iniciativa persoal, a participación e a achega ao traballo común, a capacidade para enriquecer a discusión, etc. Iso supón a adecuación a catro criterios de avaliación: comprensión, fundamentación, falsación e trazabilidade.

Bibliografía. Fontes de información

Baudrillard, Jean, **La seducción**, Cátedra, Madrid,
 Bueno, Gustavo, **Materia**, Pentalfa. Oviedo,
 Bueno, Gustavo, **¿Qué es la ciencia?**, Pentalfa. Oviedo,
 Christopher Alexander, **Ensayo sobre la síntesis de la forma**, Infinito. Buenos Aires,
 Efland, Arthur D., **Arte y cognición**, Octaedro. Barcelona,
 Flick, U., **Introducción a la investigación cualitativa.**, Madrid. Morata,
 Marina, José Antonio, **Teoría de la inteligencia creadora**, Anagrama, Barcelona,
 Marina, J.A., **La educación del talento**, Ariel, Barcelona,
 Marina, J.A., **Elogio y refutación del ingenio**, Anagrama, Barcelona,
 Marina, J.A., **Las arquitecturas del deseo.**, Anagrama, Barcelona,
 Perniola, Mario, **Del sentir**, Pre-textos. Valencia,
 Perniola, Mario, **El arte y su sombra**, Cátedra, Madrid,
 Prada, Juan Martín, **Otro tiempo para el arte. Cuestiones y comentarios sobre el arte actual**, Sendemá, Valencia,
 Rozet, I.M., **Psicología de la fantasía**, Akal. Madrid,
 Steiner, George, **Gramáticas de la creación**, Siruela, Madrid,

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS**Recursos Cognitivos e Metodolóxicos**

Materia	Recursos Cognitivos e Metodolóxicos			
Código	P01M080V01102			
Titulación	Máster Universitario en Arte Contemporánea. Creación e Investigación			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	1	1c
Lingua de impartición				
Departamento				
Coordinador/a	Ruíz de Samaniego García, Alberto José			
Profesorado	Ruíz de Samaniego García, Alberto José			
Correo-e	sama@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Esta materia se orienta hacia la indagación de los recursos cognitivos y metodológicos que vinculan la creación y la investigación artística			

Competencias de titulación

Código	
A1	Ga) Capacidade para aplicar os coñecementos adquiridos e resolver problemas dentro dun contexto interdisciplinar no ámbito das Belas Artes.
A2	Gb) Capacidade de síntese, análise e pensamento crítico relacionado coa investigación e a creación artística.
A3	Gc) Capacidade para concibir e estruturar proxectos de investigación con rigor académico.
A4	Gd) Capacidade para integrar coñecementos e enfrontarse á complexidade de formular xuízos a partir de informacións incompletas ou limitadas, que inclúa reflexións sobre as responsabilidades sociais, éticas e culturais vinculadas á aplicación dos seus coñecementos e xuízos.
A5	Ge) Capacidade para expoñer e comunicar oralmente e por escrito os seus coñecementos a un público especializado e non especializado de xeito claro e sen ambigüidades.
A6	Gf) Capacidade para adquirir habilidades de aprendizaxe que lle permita continuar estudando dun modo que haberá de ser en gran medida autodirixido e autónomo.
A7	Ea) Capacidade para recoñecer a vinculación entre a teoría e a práctica como eixo da investigación en Belas Artes.
A8	Eb) Capacidade para analizar e contextualizar tendencias artísticas innovadoras.
A10	Ed) Coñecer e resolver problemas específicos dos procesos creativos en distintos ámbitos de produción artística.
A11	Ee) Coñecer e saber manexar instrumentos, recursos e métodos para a produción creativa e artística.
A12	Ef) Coñecer e saber manexar recursos e procedementos metodolóxicos que lle permitan analizar, indagar e desenvolver investigacións no terreo da teoría da arte.
A14	Uh) Capacidade para recoñecer a importancia do desenvolvemento persoal na planificación e produción de proxectos artísticos.
A15	Ei) Capacidade para desenvolver traballo en equipo.
A16	Ex) Capacidade de reflexión e de autocrítica.
A17	Ek) Capacidade para comprender que a creación e a investigación son tarefas en continua innovación.
A18	O) Capacidade para transferir os coñecementos adquiridos á práctica artística, investigadora ou profesional mediante os recursos e metodoloxías adecuados.
A19	Em) Capacidade para ordenar os pasos técnicos conducentes á realización dunha obra de arte.
A20	En) Capacidade para ordenar os pasos técnicos conducentes á realización dun traballo de investigación.
A21	Eo) Capacidade para distinguir obras de arte e traballos de investigación innovadores. Ep) Coñecemento dos modos de presentación pública do TFM.
A22	Eq) Desenvolvemento de habilidades cognitivas avanzadas relacionadas coa creación dun perfil artístico e investigador no TFM.
A23	Er) Capacidade para elaborar un texto reflexivo sobre a obra creativa concreta desenvolvida no TFM.
A24	E) Capacidade para organizar un proxecto expositivo de obra artística para un espazo específico e nun tempo concreto (TFM).
A25	Et) Capacidade para comunicar con claridade e resolución os coñecementos teóricos e prácticos adquiridos, materializados no traballo creativo presentado como TFM.
A26	Eu) Desenvolver habilidades de xestión da información para propósitos artísticos e investigadores no TFM.
A27	Ev) Capacidade para integrar coñecementos de campos de estudo diversos no traballo creativo presentado como TFM.

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Tipoloxía	Resultados de Formación e Aprendizaxe
(*) ☐ Capacidade para coñecer e experimentar as estratexias metodolóxicas para a investigación e a creación artística.	saber	A1
☐ Desenvolver a capacidade de análise, síntese e pensamento crítico: a mirada crítica e especializada do arte como criterio de selección de sentido.	saber facer	A2
☐ Capacidade para conectar teoría e práctica como eixe na investigación e na creación en bellas artes.	Saber estar / ser	A3
☐ Capacidade para indagar no carácter interdisciplinario do arte: afinidades nos diversos procesos metodolóxicos e creativos entre arte, literatura, ciencia e filosofía.		A4
☐ Capacidade para facer xuízos críticos de implicación sociocultural e para contextualizar os comportamentos artísticos contemporáneos		A5
		A6
		A7
		A8
		A10
		A11
		A12
		A14
		A15
		A16
		A17
		A18
		A19
		A20
		A21
		A22
		A23
		A24
		A25
		A26
		A27

Contidos

Tema	
1. MÍMESE, CATARSE, TRAXEDIA .	B. Brecht.
2. Linguaxe e mito.	Lévi-Strauss.
3. Punctum e studium.	Roland Barthes.
4. Perspectiva.	A fenomenoloxía.
5. Maxia e metamorfose: orixes da técnica audiovisual.	A animación.
6- Rostros e identidade.	Bergman, Beckett.
7. Autorretrato	Das vanguardas á contemporaneidade.
8. Obxectividade pura.	A natureza morta.
9. Estructura e sentido.	Fritz Lang.
10. O pop	
11. O conceptual	
12. Diferencia e repetición	O situacionismo
13. A imaxe palimpsesto	Jean-Luc Godard.
14. A acción concreta	O acto de camiñar
15. Un suxeito puro	Kaspar Hauser

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	3	0	3
Sesión maxistral	24	0	24
Traballos de aula	0	20	20
Presentacións/exposicións	6	0	6
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	0	90	90
Probos prácticos, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	0	3	3
Informes/memorias de prácticas	0	15	15

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

Descrición

Actividades introductorias	Actividades dirixidas a tomar contacto e recoller información dos alumnos e presentación da *asignatura
Sesión maxistral	Exposición dos contidos da *asignatura. *Comprobación do cadro de experiencias básicas debatendo imaxes e narracións seleccionados da contorna tradicional e contemporáneo.
Traballos de aula	Desenvolvemento produtivo, *a partir dos aspectos, *variables, ideas e formulacións.
Presentacións/exposicións	Seminarios colectivos para exposición do traballo autónomo, análise e debate do material *gráfico e s *documental das experiencias creativas e investigadoras do estudante, xustificando os recursos e métodos de traballo
Resolución de problemas	Exercicios sobre os recursos e métodos para a creación e a investigación artística contemporánea: o e/ou exercicios de forma risco como factor, a crise como criterio, a mirada *selectiva da arte.
autónoma	

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Actividades introductorias	(*A asistencia *personalizada é un ingrediente fundamental e insubstituíble na *didáctica da arte. Esta atención inclúe *tutorización persoal realizada no aula durante o *periodo de realización dos exercicios, a pé de obra, e *corrección persoal dos resultados parciais e finais dos exercicios. Horario de *tutorías. *Prof. *Samaniego *martes 11-16h.
Probas	Descrición
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	(*A asistencia *personalizada é un ingrediente fundamental e insubstituíble na *didáctica da arte. Esta atención inclúe *tutorización persoal realizada no aula durante o *periodo de realización dos exercicios, a pé de obra, e *corrección persoal dos resultados parciais e finais dos exercicios. Horario de *tutorías. *Prof. *Samaniego *martes 11-16h.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Sesión maxistral	Exame teórico de desenvolvemento argumentativo.	50%
Traballos de aula	(*Avaliación progresiva da *asimilación de contidos *metodolóxicos e cognitivos, do índice de eficacia, calidade e do pensamento creador e investigador nos exercicios realizados, valorando a participación activa.	0
Presentacións/exposicións	Presentación pública dun traballo individual.	25
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	(*Avaliación baseada na *obligatoria presentación de todos os exercicios programados, realizados de forma autónoma.	0
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	(*Realización de exercicios programados.	0
Informes/memorias de prácticas	(*Presentación dun *dossier-memoria *explicativo do desenvolvemento do traballo realizado de forma *presencial e autónoma.	25

Outros comentarios sobre a Avaliación

A presentación do traballo realizarase nas últimas semanas do 1º cuadrimestre.

Examen teórico: última semana do cuadrimestre.

Avaliación de xullo: 1 de xullo. Hora: 12h.

Bibliografía. Fontes de información

BENJAMIN, Walter, **Infancia en Berlín hacia 1900**, Alfaguara, Madrid,

ALPERS, Svetlana,, **El arte de describir. El arte holandés en el siglo XVII**, Hermann Blume, Madrid,

BARTHES, Roland, **La cámara lúcida**, Paidós, Barcelona,

BARTHES, Roland, **El placer del texto**, Siglo XXI, México,

BENJAMIN, Walter, **El concepto de crítica de arte en el romanticismo alemán**, Península, Barcelona,

BERGER, John y MOHR, Jean, **Otra manera de contar**, Mestizo, Murcia,

BERGER, John y MOHR, Jean,, **Te envío un rojo cadmio... Cartas entre John Berger y John Christie**, Actar, Barcelona,

CALVINO, Italo, **Seis propuestas para el próximo milenio**, Siruela, Madrid,

DAVIS, Flora, **La comunicación no verbal**, Alianza Editorial, Madrid,

ECO, Umberto, **Seis paseos por los bosques narrativos**, Lumen, Barcelona,

ECO, Umberto, **Lector in fábula (La cooperación interpretativa en el texto narrativo)**, Lumen, Barcelona,

FERNÁNDEZ DEL BUEY, F., **La ilusión del método**, Crítica, Barcelona,

ECO, Umberto, **Obra abierta. Forma e indeterminación en el arte contemporáneo**, Seix Barral, Barcelona,

JULIEN, François, **Tratado de la eficacia**, Siruela, Madrid,

KRAUSS, Rosalind E., **El inconsciente óptico**, Tecnos, Madrid,

LAIGLESIA, J.F., **Estética y método en la enseñanza de las artes**, Sendai, Barcelona,

LAIGLESIA, J.F., **El rizo metódico y el retruécano: archivos vacíos método necesario**, Rev. Arte Individuo y Sociedad (21),

---

LEVI-STRAUSS, Claude, **Mirar, escuchar, leer**, Siruela, Madrid,

---

LEVI-STRAUSS, Claude, **El pensamiento salvaje**, Fondo de cultura económica, México,

---

MARINA, José Antonio, **Teoría de la inteligencia creadora**, Anagrama, Barcelona,

---

MORIN, Edgar, **Los siete saberes necesarios para la educación del futuro**, Paidós Iberica, Barcelona,

---

MORIN, Edgar, **Introducción al pensamiento complejo**, Gedisa, Barcelona,

---

PAREYSON, Luigi, **Conversaciones de estética**, La balsa de la medusa, Visor, Madrid,

---

PIERANTONI, Ruggero, **El ojo y la idea**, Paidós Comunicación, Barcelona,

---

PROUST, Marcel, **Sobre la lectura**, Pre-Textos, Valencia,

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS**Tendencias e Modos de Producción Contemporánea**

Materia	Tendencias e Modos de Producción Contemporánea			
Código	P01M080V01103			
Titulación	Máster Universitario en Arte Contemporánea. Creación e Investigación			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	1	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Pintura			
Coordinador/a	García González, Silvia			
Profesorado	Fernández Fariña, Almudena García González, Silvia			
Correo-e	silviagarcia@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Competencias de titulación

Código	
A2	Gb) Capacidade de síntese, análise e pensamento crítico relacionado coa investigación e a creación artística.
A6	Gf) Capacidade para adquirir habilidades de aprendizaxe que lle permita continuar estudando dun modo que haberá de ser en gran medida autodirixido e autónomo.
A7	Ea) Capacidade para recoñecer a vinculación entre a teoría e a práctica como eixo da investigación en Belas Artes.
A13	Eg) Capacidade para valorar a realidade da creación artística contemporánea.
A14	Eh) Capacidade para recoñecer a importancia do desenvolvemento persoal na planificación e produción de proxectos artísticos.
A16	Ex) Capacidade de reflexión e de autocrítica.
A19	Em) Capacidade para ordenar os pasos técnicos conducentes á realización dunha obra de arte.
A24	E) Capacidade para organizar un proxecto expositivo de obra artística para un espazo específico e nun tempo concreto (TFM).

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Tipoloxía	Resultados de Formación e Aprendizaxe
(*)	saber saber facer	A2 A6 A7 A13 A14 A16 A19 A24

Contidos

Tema	
Modelo de creación contemporánea	<ul style="list-style-type: none"> -A experiencia indagadora do taller artístico e as súas relacións cos espazos expositivos: esixencias e condicións de produción e exposición. -A diversidade de modelos e procesos de produción na arte contemporánea. -A optimización de recursos sensíbeis, materiais, técnicos, expresivos, espaciais, temporais dentro de calquera disciplina do campo artístico. -Cuestións relativas ó arquivo. Formas de documentación, a procura e o uso de fontes documentais. -Sistemas de valor, modelos e estruturas na arte contemporánea. -Novos Modos de produción. O compromiso público e cultural derivado da práctica artística e as súas relacións coa sociedade contemporánea.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Estudo de casos/análises de situacións	0	40	40
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	0	55	55
Presentacións/exposicións	1	0	1
Saídas de estudo/prácticas de campo	0	5	5
Debates	2	5	7
Sesión maxistral	6	0	6
Resolución de problemas e/ou exercicios	35	0	35
Traballos e proxectos	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Estudo de casos/análises de situacións	Análisis de un feito, acontecemento ou suceso artístico con a finalidade de comprenderlo, interpretarlo, xenerar hipótesis, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos e entrenarse en procedementos alternativos de solución.
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Actividade en a que se formulan problemas y/o exercicios relacionados con a temática de la asignatura. El alumno debe desenvolver el análisis y resolución de los problemas y/o exercicios de forma autónoma.
Presentacións/exposicións	Exposición por parte del profesor de los contenidos sobre la materia objeto de estudio, bases teóricas y/o directrices de un traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver por el estudante.
Saídas de estudo/prácticas de campo	Actividades de aplicación de los coñecementos a situacións concretas y de adquisición de habilidades básicas y procedimentales relacionadas con la materia objeto de estudio. Se desarrollan en espacios no académicos exteriores. Entre ellas se pueden citar prácticas de campo, visitas a eventos, centros de arte, museos, galerías de arte, institucións... de interés académico-profesional para el alumno.
Debates	Charla aberta entre un grupo de estudantes. Puede centrarse en un tema de los contenidos de la materia, en el análisis de un caso, en el resultado de un proxecto, exercicio ou problema desenvolvido previamente en una sesión magistral...
Sesión maxistral	Exposición por parte del profesor de los contenidos sobre la materia objeto de estudio, bases teóricas y/o directrices de un traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver por el estudante.
Resolución de problemas e/ou exercicios	Actividad en la que se formulan problemas y/o exercicios relacionados con la materia impartida. El alumno debe desenvolver las solucións adecuadas o correctas mediante la exercitación de rutinas, la aplicación de hipótesis, la aplicación de procedementos de transformación de la información disponible y la interpretación de los resultados. Se suele utilizar como complemento de la lección magistral.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	A asistencia personalizada é un elemento fundamental e insustituible na docencia de belas artes. Esta tutorización inclúe tutorización persoal realizada na aula durante o período de realización de exercicios e a súa correspondente corrección individualizada sobre os resultados parciais e finais dos mesmos.

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Resolución de problemas e/ou exercicios	Asistencia a clases. Participación en debates. Exercicios y entregas parciais	50
Traballos e proxectos	Presentación de una memoria/traballo que articule aqueles procesos de indagación, comprensión y síntesis que un traballo de investigación require.	60

Outros comentarios sobre a Avaliación

Bibliografía. Fontes de información

Bourriaud, Nicolás, **Postproducción**, Adriana Hidalgo,

BUCHLOH, Benjamín, **Formalismo e Historicidad. Modelos y métodos en el arte del siglo XX**, Akal,

CALABRESE, Omar, **La era neobarroca**, Col. Signo e imagen, Ed. Cátedra,

DANTO, Arthur C., **Después del fin del arte. El arte contemporáneo y el linde de la historia**, Paidós Ibérica,

FOSTER, Hal (Ed. y prólogo), **La Postmodernidad**, Kairós (5ª edición),

FOSTER, Hal, **El Retorno de lo Real. La vanguardia a finales de siglo**, Akal,

GUASCH, Ana Mª, **Arte y archivo, 1920-2010: Genealogías, tipologías y discontinuidades**, Akal,

MARTÍN PRADA, Juan, **La apropiación posmoderna. Arte, práctica apropiacionista y teoría de la posmodernidad**, Fundamentos,

WALLIS, Brian, **Arte después de la modernidad. Nuevos planteamientos en torno a la representación**, Akal,

DIDI HUBERMAN, Georges, **Atlas. ¿Cómo llevar el mundo a cuestas?**, TF Editores/Reina Sofía,

AAVV, **Modos de hacer. Arte crítico, esfera pública y acción directa.**, Universidad de Salamanca,

---

Recomendaciones

Materias que continúan o temario

Laboratorio de Unicidade/P01M080V01107

Laboratorio de Espazo/P01M080V01104

Perspectivas Actuais/P01M080V01201

Proxecto Expositivo/P01M080V01202

Materias que se recomienda cursar simultaneamente

Laboratorio de Número/P01M080V01106

Laboratorio de Tempo/P01M080V01105

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Recursos Cognitivos e Metodolóxicos/P01M080V01102

DATOS IDENTIFICATIVOS**Laboratorio de Espazo**

Materia	Laboratorio de Espazo			
Código	P01M080V01104			
Titulación	Máster Universitario en Arte Contemporánea. Creación e Investigación			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	1	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento				
Coordinador/a	Herranz Pascual, María Yolanda			
Profesorado	Herranz Pascual, María Yolanda Ortuzar González, Mónica			
Correo-e	yherranz@uvigo.es			

----- GUÍA DOCENTE NON PUBLICADA -----

DATOS IDENTIFICATIVOS**Laboratorio de Tempo**

Materia	Laboratorio de Tempo			
Código	P01M080V01105			
Titulación	Máster Universitario en Arte Contemporánea. Creación e Investigación			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	1	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento				
Coordinador/a	Suárez Cabeza, Fernando			
Profesorado	Suárez Cabeza, Fernando Tejo Veloso, Carlos			
Correo-e	fscabeza@uvigo.es			
Web	http://fscabeza@uvigo.es, carlos.tejo@uvigo.es			
Descrición xeral	Laboratorio multidisciplinar de creación centrado en aspectos experimentais de temporalidade, *narratividade, *secuencialidade e simultaneidade, *procesualidade e corporalidade; inclúe dispositivos, procedementos, técnicas, categorías e disciplinas artísticas ligadas aos audiovisuais, o vídeo-arte, a arte sonora, as artes de acción, a *performance, as obras *procesuales, a animación, *etc			

Competencias de titulación

Código	
A1	Ga) Capacidade para aplicar os coñecementos adquiridos e resolver problemas dentro dun contexto interdisciplinar no ámbito das Belas Artes.
A2	Gb) Capacidade de síntese, análise e pensamento crítico relacionado coa investigación e a creación artística.
A3	Gc) Capacidade para concibir e estruturar proxectos de investigación con rigor académico.
A4	Gd) Capacidade para integrar coñecementos e enfrontarse á complexidade de formular xuízos a partir de informacións incompletas ou limitadas, que inclúa reflexións sobre as responsabilidades sociais, éticas e culturais vinculadas á aplicación dos seus coñecementos e xuízos.
A7	Ea) Capacidade para recoñecer a vinculación entre a teoría e a práctica como eixo da investigación en Belas Artes.
A10	Ed) Coñecer e resolver problemas específicos dos procesos creativos en distintos ámbitos de produción artística.
A11	Ee) Coñecer e saber manexar instrumentos, recursos e métodos para a produción creativa e artística.
A12	Ef) Coñecer e saber manexar recursos e procedementos metodolóxicos que lle permitan analizar, indagar e desenvolver investigacións no terreo da teoría da arte.
A13	Eg) Capacidade para valorar a realidade da creación artística contemporánea.
A16	Ex) Capacidade de reflexión e de autocrítica.

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Tipoloxía	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Revisión dos principais artistas de arte de acción en España nas décadas do setenta, oitenta e noventa do século pasado. Así mesmo, analizarase a obra de artistas do contexto internacional.	saber	A12 A13 A16
Aprender a desenvolver proxectos creativos dentro das claves esenciais que manexa a arte de acción: tempo, presenza, espazo, contexto e audiencia.	saber facer	A1 A3 A7
Capacitar e estimular a creatividade para que se poida abordar a produción dun proxecto persoal de experimentación artística contemporánea no campo da arte de acción e do audiovisual.	Saber estar / ser	A2 A4 A7 A10 A12
Capacidade de explorar colectiva e individualmente o uso experimental de ferramentas de *hardware e software audiovisual e fotográfico para crear obras interdisciplinares desde perspectivas creativas e críticas, *partíndo da acción.	saber facer	A7 A10 A11
Trátase de aprender a ver e a escoitar de maneira crítica, de investigar as posibilidades do visual e da acción.	Saber estar / ser	A1 A2 A10

Contidos

Tema

Teóricos: análise da obra de artistas que traballan exclusivamente con arte de acción e que desenvolven o seu traballo no contexto español e internacional.

Teóricos: análise das ferramentas básicas que presenta a arte de acción e da súa dependencia mutua. Ferramentas básicas

Teórico: *Videocreación e arte de acción. Desde a documentación á *vídeoperformance
-Acción fotográfica.
-*Videoperformance.
-*Performance e documentación.

Prácticos: A luz, a cámara, fotografía e vídeo. Uso e manexo. Dispositivos de filmación en exterior e en Estudio.

Prácticos: Desenvolvemento dun proxecto baseado na conxugación tempo, presenza, espazo, contexto e audiencia. Proxecto e acción.

Prácticos: A acción retratada. Realización dun proxecto audiovisual e fotográfico como resposta á acción.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Prácticas de laboratorio	10	20	30
Traballos tutelados	0	37	37
Traballos de aula	10	63	73
Sesión maxistral	10	0	10

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Prácticas de laboratorio	O uso do corpo, o tempo e o espazo na performance. Vídeo e fotografía como medios auxiliares de creación na performance. Vídeo e fotografía como ferramentas de documentación na performance.
Traballos tutelados	
Traballos de aula	Proposta de diferentes exercicios prácticos onde se potenciarán o uso das ferramentas básicas de creación en proxectos de carácter performativo. Debates sobre lecturas previas propostas en clase polo profesor
Sesión maxistral	Clase maxistral con apoio de documentación e sistemas multimedia. Exposición dos contidos da materia: exposición teórica dos conceptos relacionados coa idea do proceso temporal. . Exposición teórica de conceptos clave para entender a arte de acción en España. *Ontoloxía da mirada, *ontoloxía da arte de acción.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Prácticas de laboratorio	Realización práctica dos proxectos expostos. Espazo para a experimentación e a creación.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Traballos tutelados	O alumno deberá realizar dous proxectos creativos: O primeiro deles baseado na simbiose entre as ferramentas expresivas da arte de acción analizadas no laboratorio (tempo, presenza, espazo, contexto e audiencia). O segundo proxecto parte dunha acción exposta para ser realizada nos medios técnicos, fotografía, vídeo, rede. Estes proxectos deberán ser presentados ao final do laboratorio.	70
Traballos de aula	Xunto co proxecto final o alumno deberá presentar unha memoria do proxecto, ademais dun traballo de documentación do tema que aborde e sirva como base de investigación.	30

Outros comentarios sobre a Avaliación

Segunda convocatoria (*xullo):

O alumnado deberá presentar un proxecto xa sexa en formato audiovisual, *performativo ou *procesual propio (obra final),

seguíndoos mesmos parámetros que se imparten na materia. Este proxecto deberá realizarse baixo a *tutoría dalgún dos docentes da materia e, por tanto, os profesores deberán coñecer o proceso de realización do traballo e saber que será presentado como resultado para a súa avaliación na segunda convocatoria da materia (xullo). Para isto, o alumno deberá manter contacto, nos horarios de *tutorías que se estipulen, cos profesores implicados.

Xunto con proxecto final o alumno deberá presentar unha memoria do proxecto, ademais dun traballo de documentación do tema que aborde e sirva como base de investigación.

A valoración será 70% exposición do traballo, 30% memoria.

Bibliografía. Fontes de información

Watkinson, John. *"El Arte del video digital"*. Madrid : Instituto Oficial de Radio y Televisión, D.L. 1992. ISBN: 84-86984-81-5.

Serbal, 1991. ISBN: 84-7628-080-7.

Escultura, BBAA, UPV: exposición, entrevistas, conciertos, Grupo de Investigación L.C.I.]. Valencia: Universitat Politècnica,

Aymerich, Guillermo. "Un Método para pensar el lugar". Valencia. Universidad Politécnica, D.L. 2007. ISBN:

[Exhibitor] / Edited by Joachim Jäger, Gabriele Knapstein, Anette Hüscher. [Texts, Manuela Ammer, Ksenya Gurshtein, Julia Wielgus]. *"Beyond cinema: the art of projection. Films, videos and installations from 1963 to 2005"*. (Works from the Friedrich Christian Flick Collection im Hamburger Bahnhof, from the Kramlich Collection and others). Ostfildern. Ed. Hatje Cantz, cop. 2006. ISBN: 3-7757-1874-5 / 978-3-7757-1874-5.

Recomendacións

Outros comentarios

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Laboratorio de Número				
Materia	Laboratorio de Número			
Código	P01M080V01106			
Titulación	Máster Universitario en Arte Contemporánea. Creación e Investigación			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	1	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento				
Coordinador/a	Bandera Vera, Antonio María			
Profesorado	Bandera Vera, Antonio María Loeck Hernández, Juan			
Correo-e	nonobandera@gmail.com			
Web				
Descrición xeral	A materia trata de pór ao alumno en coñecemento de conceptos complexos sobre medios técnicos e procesos repetitivos na creación contemporánea. Praxe e intención dos medios de reprodución. Análise dos aspectos que conforman o pensamento, os procesos e procedementos da arte múltiple, desde unha perspectiva actual da creación plástica. Trátase de proporcionar ao alumno as estratexias reprodutivas (conceptos, argumentos, técnicas e dispositivos) que máis se adecuen ao seu proxecto artístico e as súas necesidades concretas.			

Competencias de titulación

Código	
A1	Ga) Capacidade para aplicar os coñecementos adquiridos e resolver problemas dentro dun contexto interdisciplinar no ámbito das Belas Artes.
A6	Gf) Capacidade para adquirir habilidades de aprendizaxe que lle permita continuar estudando dun modo que haberá de ser en gran medida autodirixido e autónomo.
A7	Ea) Capacidade para recoñecer a vinculación entre a teoría e a práctica como eixo da investigación en Belas Artes.
A9	Ec) Capacidade para identificar os elementos que determinan a arte e a ciencia.
A10	Ed) Coñecer e resolver problemas específicos dos procesos creativos en distintos ámbitos de produción artística.
A11	Ee) Coñecer e saber manexar instrumentos, recursos e métodos para a produción creativa e artística.
A18	O) Capacidade para transferir os coñecementos adquiridos á práctica artística, investigadora ou profesional mediante os recursos e metodoloxías adecuados.
A19	Em) Capacidade para ordenar os pasos técnicos conducentes á realización dunha obra de arte.
A24	E) Capacidade para organizar un proxecto expositivo de obra artística para un espazo específico e nun tempo concreto (TFM).

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Tipoloxía	Resultados de Formación e Aprendizaxe

G Competencias generales	saber hacer	A1
Ga) Capacidad para aplicar los conocimientos adquiridos y resolver problemas dentro de un contexto interdisciplinar en el entorno de las Bellas Artes.		A6
Gf) Capacidad para adquirir habilidades de aprendizaje que le permita continuar estudiando de un modo que habrá de ser en gran medida autodirigido y autónomo.		A7
		A9
		A10
		A11
E Competencias específicas		A18
Ea) Capacidad de reconocer la vinculación entre la teoría y la práctica como eje de la investigación en Bellas Artes.		A19
Ec) Capacidad para identificar los elementos que determinan el arte y la ciencia.		A24
Ed) Conocer y resolver problemas específicos de los procesos creativos en distintos ámbitos de producción artística.		
Ee) Conocer y saber manejar instrumentos, recursos y métodos para la producción creativa y artística.		
El) Capacidad para transferir los conocimientos adquiridos a la práctica artística, investigadora o profesional mediante los recursos y metodologías adecuados.		
Em) Capacidad para ordenar los pasos técnicos conducentes a la realización de una obra de arte.		
Es) Capacidad para organizar un proyecto expositivo de obra artística para un espacio específico y en un tiempo concreto (TFM).		

Contidos

Tema

TEORÍA

Arte e procesos reprodutivos. Aspectos históricos e culturais dos procesos de multiplicación. As estratexias reprodutivas na Modernidade, na Posmodernidade e na Actualidade. Atención aos conceptos de apropiación, alteración, clonación, falsificación, replicación, simulación, e substitución desde os dispositivos de reprodución na arte contemporánea.

A arte múltiple entendida desde unha perspectiva ética e activista que cuestiona os valores de orixinalidade, autoría, produción, comunicación, mercado e difusión, en definitiva cuestiona o lugar da arte na sociedade.

Función e intención dunhas características técnicas, altamente procesuais, deferidas no tempo, nunha idea de multiplicación, repetición, alteración, seriación. Indagación metalingüística dos procesos de reprodución.

Os moldes e as matrices: da tanxibilidade material e objetual á inmaterialidade dixital.

¿Expansión, transgresión e hibridación dos xéneros ou reafirmación dos límites?

Exponse a visualización, comentario e análise de obra de artistas do século XX e XXI, moi relacionada cos problemas que abarca esta materia.

PRÁCTICA

Índice de procesos de reprodución, bi e tridimensionales, xa estudados e practicados, durante os cursos anteriores do Grao, que poidan estar dispoñibles para o seu uso nos talleres da Facultade de Belas Artes. O profesorado adaptase ás necesidades específicas do TFM de cada alumno/a.

TÉCNICAS COMPLEXAS

Proposta e desenvolvemento de técnicas complexas dispoñibles na Facultade.

1. Procedementos de Micro Fusión. Cera perdida e centrifugado. Usos e técnicas.

2. Procesos de Gravado e Estampación tradicionais.

3. Procesos dixitais de xeración e produción de imaxes. Argumentación conceptual e aplicación práctica, combinación con outros procedementos.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminarios	8	0	8
Saídas de estudo/prácticas de campo	4	0	4
Titoría en grupo	2	0	2
Resolución de problemas e/ou exercicios	10	0	10
Obradoiros	0	120	120

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Seminarios	Exposición de temas en aula teórica, polos profesores da materia, con presentación de esquemas e imaxes sobre procedementos artísticos e industriais complexos mediante dispositivos de reprodución bi e tridimensionales.
Saídas de estudo/prácticas de campo	Visita a talleres, galerías e centros de arte.
Titoría en grupo	Entrevistas que o alumno mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvo de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.
Resolución de problemas e/ou exercicios	Avaliación continua do conxunto das propostas con calendario de entrega e presentación de memoria-dossier.
Obradoiros	Desenvolvemento práctico dos procedementos propostos, e seguimento dos proxectos persoais dos alumnos en relación ao TFM que requiran para a súa formalización dos contidos prácticos da materia.
Sesión maxistral	Exposición de temas en aula teórica, polos profesores da materia, con presentación de imaxes de diferentes estratexias reprodutivas xeradas por artistas contemporáneos.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Titoría en grupo	O traballo do alumno será seguido paso a paso polo profesor en todo momento, desde a comprensión dos exercicios propostos ata a resolución dos mesmos. Este seguimento realizarase individualmente ou en pequenos grupos.
Resolución de problemas e/ou exercicios	O traballo do alumno será seguido paso a paso polo profesor en todo momento, desde a comprensión dos exercicios propostos ata a resolución dos mesmos. Este seguimento realizarase individualmente ou en pequenos grupos.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Resolución de problemas e/ou exercicios	O proxecto realizado ao longo do curso polo alumno será presentado publicamente. Para iso deberá realizar unha memoria final.	20
Obradoiros	Os profesores da materia cualificarán o proxecto segundo os criterios de avaliación seguintes: A. Comprensión, desenvolvemento e interiorización dos procedementos técnicos e conceptuais empregados. B. Nivel de resolución material, e adecuación ás intencións e aos orzamentos expresivos. C. Grao de riqueza e complexidade sensible, estrutural e conceptual. D. Grao de interiorización e de resposta persoal aos desenvolvementos da arte actual en calquera das súas manifestacións. E. Capacidade de experimentación, e indicios de innovación no campo especificamente explorado. F. Interese plástico e expresivo da obra.	70
Sesión maxistral	A asistencia ás clases teóricas será imprescindible para aprobar esta parte da avaliación.	10

Outros comentarios sobre a Avaliación

Datos de avaliación Convocatoria Ordinaria: **13 de maio ás 18:30 h**

Datos de avaliación Convocatoria Extraordinaria de xullo: **4 de xullo ás 18:30 h**

Bibliografía. Fontes de información

BENJAMIN W. Discursos Interrumpidos I. Taurus, Madrid 1992.

DIDI-HUBERMAN, G. L'Empreinte. Centre G. Pompidou, París 1997.

J-P.DELPECH & M-A FIGUERES. The Mouldmaker's Handbook. A&C Black, Londres 2003.

SCHWARTZ, Hillel. La cultura de la copia. Parecidos sorprendentes, facsímiles insólitos. Frónesis Cátedra, Madrid 1998.

ARNAU, Frank. El arte de falsificar el arte. Editorial Noguer, Barcelona 1961.

BUCHLOH, B. [Parody and Appropriation in Francis Picabia, Pop and Sigmar PolKe]. Artforum, vol. 2, núm. 7, 1982.

CARRERE, Alberto y SABORIT, José. Retórica de la pintura. Cátedra. Signo e imagen, Madrid 2000.

FREEDBERG, David. El poder de las imágenes. Cátedra, Madrid 1992.

FRESNAULT-DERUELLE, P. L'image manipulée, Ediling, París 1983.

GÁLLEGO, Julián. El cuadro dentro del cuadro. Cátedra. Ensayos Arte, Madrid 1991.

JEPSON, C. Fabulous Frauds. Arlington Books, Londres 1970.

MANZINI, E. El material de la invención, materiales y proyectos. Ceac, Barcelona 1993.

SONTAG, S. Sobre la fotografía. Edhasa, Barcelona 1996.

WILLIAMS, C. Los orígenes de la Forma. G. Gili, Barcelona 1984.

TÉCNICAS ARTÍSTICAS RELACIONADAS CON PROCESOS DE REPRODUCCIÓN BIDIMENSIONAL

CATAFAL RULL, J. y OLIVA FÁBREGAS, C. El Grabado. Ed. Parramón, 2002.

HAYTER, S. W. New Ways of Gravure. Oxford University Press, London, 1966.

MARTÍN, J. Enciclopedia de técnicas de impresión. Ed. Alcanto, Barcelona 1994.

PASTOR, J. / ALCALÁ J. Procedimientos de transferencia en la creación artística. Ed. Diputación de Pontevedra 1997.

VVAA. De la huella a lo numérico. De l'empreinte au numérique. dx5-princeps / ESSI Ecole Européenne supérieure de l'image, Angoulême-Poitier, France, 2010.

VVAA. Inter(medios)_La Matriz Intangible. Grupo de Investigación dx5 Digital & Graphic Art Research. Universidad de Vigo, 2004.

TÉCNICAS ARTÍSTICAS RELACIONADAS CON PROCESOS DE REPRODUCCIÓN TRIDIMENSIONAL

CLÉRIN, P. La Sculpture, toutes les techniques. Dessain et Tolra, París 2003.

MALTESE, C. (Coordinador). Las técnicas artísticas. Cátedra, Madrid 1990.

PLOWMAN, J. Enciclopedia de Técnicas Escultóricas. Ed. Acanto, Barcelona 1995.

VVAA. Manual del Modelador, El material de modelado elástico para reproducciones. Wacker-Chemie GMBH, Munich.

WOODBIDGE, J. (1995) Step by Step: Facial Lifecasting. Video. Londres: Woodbridge P. Woodbridge, J. (1999) Prosthetic Mouldmaking. Video. Londres: Woodbridge P.

CATÁLOGOS

McCOLLUM, Allan. IVAM Centre del Carme, Valencia 1989.

PENONE. Retrospectiva. CEGAC, Santiago de Compostela 1999.

SEGAL, George. Ed. Poligrafía, Barcelona 1984.

WHITEREAD, Rachel. Museo Nacional CARS. Madrid 1997.

Recomendaciones

Outros comentarios

Por el tipo de asignatura, de corte práctico, se hace imprescindible la asistencia a clases teóricas y prácticas. La necesidad del uso de los talleres-laboratorios para la parte autónoma, obliga a que el alumno se organizase con el resto de compañeros con respecto a posibles horarios y turnos.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Laboratorio de Unicidade				
Materia	Laboratorio de Unicidade			
Código	P01M080V01107			
Titulación	Máster Universitario en Arte Contemporánea. Creación e Investigación			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	1	2c
Lingua de impartición				
Departamento				
Coordinador/a	Chavete Rodríguez, José			
Profesorado	Chavete Rodríguez, José Hernández Sánchez, Jesús			
Correo-e	chavete@uvigo.es			
Web	http://chavete@uvigo.es, jhs@uvigo.es			
Descrición xeral				

Competencias de titulación	
Código	
A1	Ga) Capacidade para aplicar os coñecementos adquiridos e resolver problemas dentro dun contexto interdisciplinar no ámbito das Belas Artes.
A2	Gb) Capacidade de síntese, análise e pensamento crítico relacionado coa investigación e a creación artística.
A3	Gc) Capacidade para concibir e estruturar proxectos de investigación con rigor académico.
A4	Gd) Capacidade para integrar coñecementos e enfrontarse á complexidade de formular xuízos a partir de informacións incompletas ou limitadas, que inclúa reflexións sobre as responsabilidades sociais, éticas e culturais vinculadas á aplicación dos seus coñecementos e xuízos.
A5	Ge) Capacidade para expoñer e comunicar oralmente e por escrito os seus coñecementos a un público especializado e non especializado de xeito claro e sen ambigüidades.
A6	Gf) Capacidade para adquirir habilidades de aprendizaxe que lle permita continuar estudando dun modo que haberá de ser en gran medida autodirixido e autónomo.
A7	Ea) Capacidade para recoñecer a vinculación entre a teoría e a práctica como eixo da investigación en Belas Artes.
A8	Eb) Capacidade para analizar e contextualizar tendencias artísticas innovadoras.
A10	Ed) Coñecer e resolver problemas específicos dos procesos creativos en distintos ámbitos de produción artística.
A11	Ee) Coñecer e saber manexar instrumentos, recursos e métodos para a produción creativa e artística.
A12	Ef) Coñecer e saber manexar recursos e procedementos metodolóxicos que lle permitan analizar, indagar e desenvolver investigacións no terreo da teoría da arte.
A13	Eg) Capacidade para valorar a realidade da creación artística contemporánea.
A14	Eh) Capacidade para recoñecer a importancia do desenvolvemento persoal na planificación e produción de proxectos artísticos.
A15	Ei) Capacidade para desenvolver traballo en equipo.
A16	Ex) Capacidade de reflexión e de autocrítica.
A18	O) Capacidade para transferir os coñecementos adquiridos á práctica artística, investigadora ou profesional mediante os recursos e metodoloxías adecuados.
A19	Em) Capacidade para ordenar os pasos técnicos conducentes á realización dunha obra de arte.
A22	Eq) Desenvolvemento de habilidades cognitivas avanzadas relacionadas coa creación dun perfil artístico e investigador no TFM.
A24	E) Capacidade para organizar un proxecto expositivo de obra artística para un espazo específico e nun tempo concreto (TFM).

Competencias de materia		
Resultados previstos na materia	Tipoloxía	Resultados de Formación e Aprendizaxe

Optimización de los métodos y los procesos de creación en las diferentes disciplinas que componen el campo artístico	saber hacer	A3 A6 A7 A8 A12 A13 A14 A15 A16 A18 A19 A22
Confección de proyectos e informes de creación adecuadamente documentados y disciplinariamente pertinentes.	saber hacer	
-Formalización de obras pictóricas, dibujos, esculturas, instalaciones específicas, etc., ligadas al carácter único de la obra.	saber hacer	A1 A2 A7
Comunicación pública -tanto oral como escrita- de objetivos y resultados de las indagaciones artísticas, tanto a públicos especializados o no	Saber estar / ser	A4 A5
-Optimización de los procesos de trabajo y de aprendizaje superior autorregulado, mediante técnicas de distanciamiento crítico, juicio, interpretación y autoevaluación.	saber	A10 A11 A12 A13 A14
Desarrollo intenso y continuado de un trabajo creativo dentro de las diferentes disciplinas que componen el campo artístico.	saber hacer	A8
-Formalización de obras pictóricas, dibujos, esculturas, instalaciones específicas, etc., ligadas al carácter único de la obra.	saber hacer	A12
-Formalización de obras pictóricas, dibujos, esculturas, instalaciones específicas, etc., ligadas al carácter único de la obra.	saber hacer	A19 A24

Contidos

Tema

-Formalización de obras pictóricas, dibujos, esculturas, instalaciones específicas, etc., ligadas al carácter único de la obra.	(*)(*)En este laboratorio el alumno deberá desarrollar una serie de obras que responderán a aspectos de unicidad, especificidad y concreción siendo indiferente la técnica, procedimiento o disciplina en que se materialicen: dibujo, pintura, escultura, instalación, etc. Estas obras serán realizadas teniendo en cuenta el lugar en el cual van a ser ubicadas, lugar que será buscado y determinado por el alumno durante la primera semana de curso.
---	---

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	6	0	6
Actividades introductorias	1	0	1
Debates	2	8	10
Resolución de problemas e/ou exercicios	21	30	51
Obradoiros	0	82	82

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Actividades introductorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.
Debates	Charla aberta entre un grupo de estudantes. Pode centrarse nun tema dos contidos da materia, na análise dun caso, no resultado dun proxecto, exercicio ou problema desenvolvido previamente nunha sesión maxistral...
Resolución de problemas e/ou exercicios	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver as solucións adecuadas ou correctas mediante a exercitación de rutinas, a aplicación de fórmulas ou algoritmos, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados. Adóitase empregar como complemento da lección maxistral.

Obradoiros	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver as solucións adecuadas ou correctas mediante a exercitación de rutinas, a aplicación de fórmulas ou algoritmos, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados. Adóitase empregar como complemento da lección maxistral.
------------	---

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	Tiempo dedicado a atender necesidades y consultas del alumno relacionadas con temas vinculados a la materia y desarrollo de las mismas. El profesorado informará sobre el horario puntualmente.
Actividades introductorias	Tiempo dedicado a atender necesidades y consultas del alumno relacionadas con temas vinculados a la materia y desarrollo de las mismas. El profesorado informará sobre el horario puntualmente.
Debates	Tiempo dedicado a atender necesidades y consultas del alumno relacionadas con temas vinculados a la materia y desarrollo de las mismas. El profesorado informará sobre el horario puntualmente.
Obradoiros	Tiempo dedicado a atender necesidades y consultas del alumno relacionadas con temas vinculados a la materia y desarrollo de las mismas. El profesorado informará sobre el horario puntualmente.
Resolución de problemas e/ou exercicios	Tiempo dedicado a atender necesidades y consultas del alumno relacionadas con temas vinculados a la materia y desarrollo de las mismas. El profesorado informará sobre el horario puntualmente.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Debates	Presentación y defensa de la obra en el espacio	10
Resolución de problemas e/ou exercicios	Proba na que o alumno debe solucionar unha serie de problemas e/ou exercicios nun tempo/condicións establecido/as polo profesor. Desta maneira, o alumno debe aplicar os coñecementos que adquiriu. A aplicación desta técnica pode ser presencial e non presencial. Pódense empregar diferentes ferramentas para aplicar esta técnica como, por exemplo, chat, correo, foro, audioconferencia, videoconferencia, etc.	20
Obradoiros	Actividades de taller y ejercicios propuestos en el aula con vistas a realizar dos exposiciones una dentro de la facultad y otra en un abierto al espacio público.	60

Outros comentarios sobre a Avaliación

Observación sistemática	Técnicas destinadas a recompilar datos sobre a participación do alumno, baseados nun listado de condutas ou criterios operativos que faciliten a obtención de datos cuantificables.
-------------------------	---

Evaluación: los trabajos se entregarán el día 7 de Mayo. Para su recuperación, la fecha tope será el 10 de Julio.

Bibliografía. Fontes de información

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Perspectivas Actuais				
Materia	Perspectivas Actuais			
Código	P01M080V01201			
Titulación	Máster Universitario en Arte Contemporánea. Creación e Investigación			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	12	OB	1	2c
Lingua de impartición				
Departamento				
Coordinador/a	Rodríguez Caldas, María del Mar			
Profesorado	Blanco Salgueiro, Loreto Castro Muñiz, José Novegil González-Anleo, Xoán Manuel Rodríguez Caldas, María del Mar			
Correo-e	marcaldas@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Competencias de titulación	
Código	
A7	Ea) Capacidade para recoñecer a vinculación entre a teoría e a práctica como eixo da investigación en Belas Artes.
A8	Eb) Capacidade para analizar e contextualizar tendencias artísticas innovadoras.
A9	Ec) Capacidade para identificar os elementos que determinan a arte e a ciencia.
A10	Ed) Coñecer e resolver problemas específicos dos procesos creativos en distintos ámbitos de produción artística.
A12	Ef) Coñecer e saber manexar recursos e procedementos metodolóxicos que lle permitan analizar, indagar e desenvolver investigacións no terreo da teoría da arte.
A13	Eg) Capacidade para valorar a realidade da creación artística contemporánea.
A18	O) Capacidade para transferir os coñecementos adquiridos á práctica artística, investigadora ou profesional mediante os recursos e metodoloxías adecuados.
A19	Em) Capacidade para ordenar os pasos técnicos conducentes á realización dunha obra de arte.
A27	Ev) Capacidade para integrar coñecementos de campos de estudo diversos no traballo creativo presentado como TFM.

Competencias de materia		
Resultados previstos na materia	Tipoloxía	Resultados de Formación e Aprendizaxe
(*)Capacidad para reconocer la vinculación entre la teoría y la práctica como eje de la investigación en Bellas Artes	saber	A7
(*)Capacidad para analizar y contextualizar tendencias artísticas innovadoras.	saber facer	A8
(*)Capacidad para identificar los elementos que determinan el arte en la contemporaneidad	saber	A9
(*)Conocer y resolver problemas específicos de los procesos creativos en distintos ámbitos de produción artística.	saber facer	A10
(*)Conocer y saber manejar recursos y procedimientos metodológicos que le permitan analizar, indagar y desarrollar investigaciones en el terreno de la teoría del arte.	saber facer	A12
(*)Capacidad para interesarse por las realidades del arte actual.	Saber estar / ser	A13
(*)Capacidad para transferir los conocimientos adquiridos a la práctica artística, investigadora o profesional mediante los recursos y metodologías adecuados.	saber facer	A18
(*)Capacidad para ordenar y entender el caos personal y emocional conducentes a la realización de una obra de arte	Saber estar / ser	A19
(*)Descubrir en Salvador Dalí, fuente de conocimiento, la complejidad sistémica del arte contemporáneo Español.	Saber estar / ser	A27

Contidos
Tema

Novas paisaxes	<ul style="list-style-type: none"> - Continuidade ou ruptura coa historia da arte? transgresión, apropiación. - A postmodernidade como revisión historicista. - Deconstrución das identidades locais. A resposta global. - A obra múltiple, repetición, seriación, autoría. - O valor simbólico das imaxes. Arte, contestación, resistencia, propaganda, poder.
Industrias e escenarios culturais	<ul style="list-style-type: none"> - Quen xera arte contemporánea? Países exportadores e importadores de arte. - Políticas culturais: modelos e discursos. - Da arte minoritaria ao consumo masivo. A arte como espectáculo. Do Palais de Tokio ao Museo Guggenheim. - A obra de arte como transgresión institucional. O caso do 28 bienal de Sao Paulo de Ivo Mesquita, 2008. - Os grandes eventos artísticos. Da Bienal de Venecia á Documenta de Kassel. Feiras. - As grandes exposicións: "Zeitgeist", Christos M. Joachimides, 1982. "A arte e o seu dobre", Dan Cameron, 1987, "Magiciens de la Terre", Jean Hubert Martin, 1989. "Sensation" Norman Rosenthal, 1997, etc. - Exposicións no panorama actual español e internacional.
Perpectivas actuais, casos de estudo	<ul style="list-style-type: none"> - Da produción de obxectos á xeración de experiencias e discursos. - Da crítica institucional á institución da crítica. - Arte contextual e estética relacional. - Arte e vida, micro estéticas do cotián. - O humor, o absurdo e o xogo. - Cuestións de xénero - Ampliación de temas segundo os proxectos do TFM.
O proxecto artístico	<ul style="list-style-type: none"> - Metodoloxía de investigación artística, interacción entre teoría e praxe. - Da idea de proxecto como modelo humanista ao proxecto como oportunidade escenográfica. - O documento/memoria do proxecto creativo.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Presentacións/exposicións	2	0	2
Resolución de problemas e/ou exercicios	70	0	70
Estudo de casos/análises de situacións	0	80	80
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	0	110	110
Saídas de estudo/prácticas de campo	0	10	10
Debates	4	10	14
Sesión maxistral	12	0	12
Traballos e proxectos	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Presentacións/exposicións	Exposición por parte do profesorado dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Resolución de problemas e/ou exercicios	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia impartida. O alumno debe desenvolver as solucións axeitadas ou correctas mediante a exercitación de rutinas, a aplicación de hipóteses, a aplicación de procedementos de transformación da información disponible e a interpretación dos resultados. Adóitase utilizar como complemento da lección maxistral.
Estudo de casos/análises de situacións	Análise dun feito, acontecemento ou suceso artístico coa finalidade de comprendéalo, interpretálo, xerar hipóteses, contrastar datos, reflectir, completar coñecementos e entrenarse en procedementos alternativos de solución.
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa temática da materia. O estudante debe desenvolver a análise e resolución dos problemas e/ou exercicios de forma autónoma.
Saídas de estudo/prácticas de campo	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedimentais relacionadas coa materia obxecto de estudo. Desenvólvense en espazos non académicos exteriores. Entre elas pódense citar prácticas de campo, visitas a eventos, centros de arte, museos, galerías de arte, institucións... de interese académico-profesional para o alumnado.
Debates	Charla aberta entre un grupo de estudantes. Pode centrarse nun tema dos contidos da materia, na análise dun caso, no resultado dun proxecto, exercicio ou problema desenvolvido previamente nunha sesión maxistral.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	A asistencia personalizada é un elemento fundamental e insustituíble na docencia en belas artes. Esta atención inclúe tutorización persoal realizada no aula durante o período de realización de exercicios e a súa correspondente corrección individualizada sobre os resultados parciais e finais dos mesmos. Horario de titorías: Xoan Anleo: martes de 15.30 a 21.30 Mar Caldas: mércores de 15.30 a 21.30 Loreto Blanco Salgueiro: luns de 9.30 a 10.30 e de 15.30 a 17.30 h e martes de 9.30 a 12.30 h J. Antonio Castro Muñiz: xoves de 10.00 a 12.00h Coordinadora da materia: Mar Caldas marcaldas@uvigo.es

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Resolución de problemas e/ou exercicios	Traballos e proxectos. Avaliación continua a través do seguimento do traballo do estudante no aula.	60
Traballos e proxectos	Presentación dunha memoria/traballo que articule aqueles procesos de indagación, comprensión e síntese que un traballo de investigación require.	40

Outros comentarios sobre a Avaliación

Datas de probas de avaliación:

1ª convocatoria: 22 de maio, de 16.30 a 17.30h

2ª convocatoria: 7 de xullo, de 18.30 a 20.30h

Bibliografía. Fontes de información

Ardenne, Paul, **Un Arte contextual, creación artística en medio urbano, en situación, de intervención, de participación**, CENDEAC,

Bourriaud, Nicolas, **Estética relacional**, Adriana Hidalgo,

Danto, Arthur, **Mas allá de la caja de brillo**, Akal,

Guach, Ana María, **Los manifiestos del arte postmoderno**, akal,

Guach, Ana María, **El arte del siglo XX en sus exposiciones 1945-2007**, Serbal,

Ramirez, Juan Antonio; Carrillo, Jesús, **Tendencias del arte, arte de tendencias a principios del siglo XXI**, Cátedra,

Wallis, Brian, **Arte después de la modernidad. Nuevos planteamientos en torno a la representación**, Akal,

AAVV, **Modos de hacer. Arte crítico, esfera pública y acción directa**, Universidad de Salamanca,

AAVV, **Homo Ludens Ludens**, La Laboral,

REVISTAS ARTE CONTEMPORÁNEO: Exit, Arte y Parte, Lápiz, Dardo, Parkett, Dits, Art Press, □,

CATÁLOGOS exposiciones y grandes eventos,

AAVV, **Micropolíticas : arte y cotidianidad, (2001-1968)**, Espai d'Art Contemporani de Castelló, Generalitat Valenciana,

Recomendacións**Materias que continúan o temario**

Prácticas Externas/P01M080V01204

Proxecto Expositivo/P01M080V01202

Taller de Artista Invitado/P01M080V01203

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Casos de Estudo/P01M080V01208

Modelos e Disciplinas Auxiliares/P01M080V01209

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Gnoseoloxía da Arte/P01M080V01101

Recursos Cognitivos e Metodolóxicos/P01M080V01102

Tendencias e Modos de Producción Contemporánea/P01M080V01103

DATOS IDENTIFICATIVOS**Proxecto Expositivo**

Materia	Proxecto Expositivo			
Código	P01M080V01202			
Titulación	Máster Universitario en Arte Contemporánea. Creación e Investigación			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	3	OP	1	1c
Lingua de impartición				
Departamento				
Coordinador/a	Cendán Caaveiro, Marina Susana			
Profesorado	Cendán Caaveiro, Marina Susana			
Correo-e	scendan@uvigo.es			

----- GUÍA DOCENTE NON PUBLICADA -----

DATOS IDENTIFICATIVOS**Taller de Artista Invitado**

Materia	Taller de Artista Invitado			
Código	P01M080V01203			
Titulación	Máster Universitario en Arte Contemporánea. Creación e Investigación			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	3	OP	1	1c
Lingua de impartición				
Departamento				
Coordinador/a	Cendán Caaveiro, Marina Susana			
Profesorado	Cendán Caaveiro, Marina Susana			
Correo-e	scendan@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Competencias de titulación

Código				
A1	Ga) Capacidade para aplicar os coñecementos adquiridos e resolver problemas dentro dun contexto interdisciplinar no ámbito das Belas Artes.			
A2	Gb) Capacidade de síntese, análise e pensamento crítico relacionado coa investigación e a creación artística.			
A5	Ge) Capacidade para expoñer e comunicar oralmente e por escrito os seus coñecementos a un público especializado e non especializado de xeito claro e sen ambigüidades.			
A6	Gf) Capacidade para adquirir habilidades de aprendizaxe que lle permita continuar estudando dun modo que haberá de ser en gran medida autodirixido e autónomo.			
A8	Eb) Capacidade para analizar e contextualizar tendencias artísticas innovadoras.			
A10	Ed) Coñecer e resolver problemas específicos dos procesos creativos en distintos ámbitos de produción artística.			
A11	Ee) Coñecer e saber manexar instrumentos, recursos e métodos para a produción creativa e artística.			
A13	Eg) Capacidade para valorar a realidade da creación artística contemporánea.			
A16	Ex) Capacidade de reflexión e de autocrítica.			
A18	O) Capacidade para transferir os coñecementos adquiridos á práctica artística, investigadora ou profesional mediante os recursos e metodoloxías adecuados.			
A20	En) Capacidade para ordenar os pasos técnicos conducentes á realización dun traballo de investigación.			
A21	Eo) Capacidade para distinguir obras de arte e traballos de investigación innovadores. Ep) Coñecemento dos modos de presentación pública do TFM.			

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Tipoloxía	Resultados de Formación e Aprendizaxe

Ga) Capacidad para aplicar los conocimientos adquiridos y resolver problemas dentro de un contexto interdisciplinar en el entorno de las Bellas Artes.	saber saber hacer	A1 A2 A5
Gb) Capacidad de síntesis, análisis y pensamiento crítico relacionado con la investigación y la creación artística.		A6 A8 A10
Ge) Capacidad para exponer y comunicar oralmente y por escrito sus conocimientos a un público especializado y no especializado de manera clara y sin ambigüedades.		A11 A13 A16
Gf) Capacidad para adquirir habilidades de aprendizaje que le permita continuar estudiando de un modo que habrá de ser en gran medida autodirigido y autónomo.		A18 A20 A21
Eb) Capacidad para analizar y contextualizar tendencias artísticas innovadoras.		
Ed) Conocer y resolver problemas específicos de los procesos creativos en distintos ámbitos de producción artística.		
Ee) Conocer y saber manejar instrumentos, recursos y métodos para la producción creativa y artística.		
Eg) Capacidad para valorar la realidad de la creación artística contemporánea.		
Ej) Capacidad de reflexión y de autocrítica.		
El) Capacidad para transferir los conocimientos adquiridos a la práctica artística, investigadora o profesional mediante los recursos y metodologías adecuados		
Em) Capacidad para ordenar los pasos técnicos conducentes a la realización de una obra de arte.		
Eo) Capacidad para distinguir obras de arte y trabajos de investigación innovadores		

Contidos

Tema	
1. Elena Fernández Prada	1.1. Taller procesual. Uso de materiais e técnicas pictóricas. Archivo visual e elaboración dixital de bocetos.
2. Félix Fernández	2.2. Taller: O subtexto narrativo aplicado á obra artística. A narratividade non secuenciada e a autobiografía como punto de partida para crear un relato de ficción.
3. José Manuel Mourinho	3.3. Taller: Imaxes que pensan (e perseguen) A produción artística como fórmula de investigación efectiva (a partir do concepto de ensayismo cinematográfico).

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballos de aula	15	0	15
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	0	54	54
Sesión maxistral	5	0	5
Traballos e proxectos	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Traballos de aula	El artista invitado planteará un dialogo abierto sobre su propio trabajo y el de los alumnos/as participantes, que será analizado y debatido conjuntamente por el grupo bajo la dirección del propio artista y el coordinador de la materia. Lo más significativo del taller se centra en las relaciones entre obra y contexto, en sus referencias, y en las conexiones entre artista, medio, producción y difusión. Más allá del trabajo de producción de las obras, es fundamental que el alumno/a conozca los canales de difusión más adecuados, las intenciones de cada proyecto artístico y su capacidad de comunicación. Reflexionar y discutir sobre éstos y otros aspectos clave de la producción artística contemporánea, tomando como referencia su trabajo y el de los participantes se constituye en núcleo vertebrador de la materia.

Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma

Realizar un proyecto relacionado con cualquier ámbito creativo o artístico.

Sesión maxistral

Acerca de los contenidos expuestos más arriba.

Atención personalizada

Metodoloxías

Descrición

Traballos de aula O artista invitado fará un seguimento individualizado dos proxectos dos alumnos (Traballo Fin de Mestrado) ofrecéndolles, en función da súa experiencia profesional, a posibilidade de elixir diferentes opcións de traballo segundo os seus intereses personais, preferencias ou capacidades.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Traballos de aula	Seguimento do traballo: capacidade de cuestionamento, relación e resolución.	30
	Asistencia e participación.	
Traballos e proxectos	Concepto e resolución técnica	70

Outros comentarios sobre a Avaliación

*Posto que se trata dunha asignatura compartida a **nota final** acharase a partir da media obtida en cada un dos talleres.

Bibliografía. Fontes de información

Recomendacións

Outros comentarios

HORARIOS:

. TALLER FÉLIX FERNÁNDEZ:

Venres 11 de outubro de 16.00 a 18.30

Venres 22 de novembro de 16.00 a 18.30

. TALLER JOSÉ MANUEL MOURINHO

Venres 1 de novembro de 16.00 a 18.30

Venres 8 de novembro de 16.00 a 18.30

. TALLER ELENA FERNÁNDEZ PRADA

Venres 29 de novembro de 2013

Venres 13 de decembro de 2013

DATOS IDENTIFICATIVOS**Prácticas Externas**

Materia	Prácticas Externas			
Código	P01M080V01204			
Titulación	Máster Universitario en Arte Contemporánea. Creación e Investigación			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	3	OP	1	1c
Lingua de impartición				
Departamento				
Coordinador/a	Heyvaert , Ann			
Profesorado	Heyvaert , Ann			
Correo-e	annheyvaert@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Coñecer a realidade laboral dos perfis profesionais mediante a inmersión no traballo cotiá en institucións e empresas relacionadas co ámbito da arte contemporánea e cos contidos e obxectivos específicos do módulo.			

Competencias de titulación

Código			
A1	Ga) Capacidade para aplicar os coñecementos adquiridos e resolver problemas dentro dun contexto interdisciplinar no ámbito das Belas Artes.		
A2	Gb) Capacidade de síntese, análise e pensamento crítico relacionado coa investigación e a creación artística.		
A4	Gd) Capacidade para integrar coñecementos e enfrontarse á complexidade de formular xuízos a partir de informacións incompletas ou limitadas, que inclúa reflexións sobre as responsabilidades sociais, éticas e culturais vinculadas á aplicación dos seus coñecementos e xuízos.		
A5	Ge) Capacidade para expoñer e comunicar oralmente e por escrito os seus coñecementos a un público especializado e non especializado de xeito claro e sen ambigüidades.		
A6	Gf) Capacidade para adquirir habilidades de aprendizaxe que lle permita continuar estudando dun modo que haberá de ser en gran medida autodirixido e autónomo.		
A8	Eb) Capacidade para analizar e contextualizar tendencias artísticas innovadoras.		
A10	Ed) Coñecer e resolver problemas específicos dos procesos creativos en distintos ámbitos de produción artística.		
A11	Ee) Coñecer e saber manexar instrumentos, recursos e métodos para a produción creativa e artística.		
A13	Eg) Capacidade para valorar a realidade da creación artística contemporánea.		
A14	Eh) Capacidade para recoñecer a importancia do desenvolvemento persoal na planificación e produción de proxectos artísticos.		
A15	Ei) Capacidade para desenvolver traballo en equipo.		
A16	Ex) Capacidade de reflexión e de autocrítica.		
A17	Ek) Capacidade para comprender que a creación e a investigación son tarefas en continua innovación.		
A18	O) Capacidade para transferir os coñecementos adquiridos á práctica artística, investigadora ou profesional mediante os recursos e metodoloxías adecuados.		
A21	Eo) Capacidade para distinguir obras de arte e traballos de investigación innovadores. Ep) Coñecemento dos modos de presentación pública do TFM.		

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Tipoloxía	Resultados de Formación e Aprendizaxe

. Desenvolvemento do saber facer baseado na inserción preprofesional en contextos reais.	saber facer	A1
	Saber estar / ser	A2
. Capacidade para saber ser e estar nun escenario de traballo		A4
. Capacidade de desenvolver un traballo en equipos de carácter interdisciplinar, de acordo coas tarefas e funcións propias.		A5
. Capacidade para tomar decisións a partir da análise das necesidades e/ou demandas da realidade na que se desenvolven as prácticas.		A6
. Capacidade para recoñecer a importancia do desenvolvemento persoal na planificación e produción de proxectos artísticos.		A8
. Capacidade para transferir os coñecementos adquiridos á práctica artística, investigadora e/ou profesional mediante os recursos e metodoloxías axeitadas.		A10
		A11
		A13
		A14
		A15
		A16
		A17
		A18
		A21

Contidos

Tema

Tema 1	Subtema 1.1
Observación e análise das realidades sociais e institucionais que configuran o contexto da arte contemporánea no panorama autonómico, nacional e internacional.	Como se desenvolve un comisariado. Coordinación, deseño e práctica expositiva.
	Subtema 1.2
Tema 2	Edición de publicacións de arte e a súa distribución.
Deseño, desenvolvemento e avaliación de programas e proxectos creativos no marco privado e institucional.	

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	5	0	5
Traballos tutelados	10	0	10
Estudos/actividades previos	0	5	5
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	0	5	5
Prácticas externas	0	45	45
Informes/memorias de prácticas externas ou prácticum	5	0	5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Explicación aos estudantes por parte do coordinador sobre o proceso, desenvolvemento e institucións nas que se vai a facer a experiencia preprofesional que suponen as Prácticas Externas.
Traballos tutelados	- Contacto e coordinación entre o profesor coordinador das Prácticas Externas e o titor designado na institución.
	Seguimento da titoría dos estudantes nas institucións asignadas.
Estudos/actividades previos	Análise de documentación y recopilación de información necesaria para o desenrolo das prácticas
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Elaboración da memoria
Prácticas externas	Realización das prácticas externas na institución asignada.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
--------------	------------

Traballos tutelados Cada alumno/a deberá obrigatoriamente poñerse en contacto co profesor coordinador das Prácticas Externas antes de comezar a fase das prácticas. O profesor coordinador decidirá as pautas concretas de desenvolvemento: datas e tipo de titorías, etc. A Memoria das Prácticas Externas ten, en todos os casos, carácter individual.

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Traballos tutelados	Seguimento das Prácticas Externas: Fundaméntanse nunha avaliación continuada do estudante polo profesor coordinador a través de titorías individualizadas ou en grupo que se convocarán ou acordarán coa suficiente antelación.	40
Informes/memorias de prácticas externas ou prácticum	<p>1. Informe avaliativo do titor-colaborador: Permitirá tomar en consideración as valoracións realizadas polos responsables institucionais das Prácticas, nos centros colaboradores. A tal efecto, cada titor disporá de un modelo de informe no que deberá expresar os seus suizos sobre o labor desenvolto polo estudante no período de prácticas.</p> <p>2. Memoria das Prácticas Externas: Consiste nun documento no que o estudante presentará:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. Contextualización das Prácticas b. Descrición da experiencia mantida ao longo do período de estadía na institución: actividades específicas realizadas, recursos e técnicas empregados, etc. c. Reflexións e valoracións sobre ela, dende o punto de vista académico d. Autoavaliación na que consten referencias aos obxectivos acadados, grao de implicación persoal, etc. e. A memoria será redactada con rigor académico -cuidando especialmente o léxico e a redacción- e seguindo unha sistematización apropiada que incluírá índice, introducción, bibliografía, anexos, etc.	60

Outros comentarios sobre a Avaliación

A data de entrega da Memoria é improrrogable. Só en casos excepcionais -principalmente cuestións relativas á propia institución de acollida ou en situación grave por parte do alumno/a- poderá ser ampliado o prazo polo profesor coordinador das Prácticas, sempre que esta consulta se faga coa suficiente antelación e as causas estean debidamente xustificadas.

Para superar a materia o estudante deberá cumprir as titorías establecidas, as horas de permanencia sinaladas na institución e entregar nos prazos acordados toda a documentación que xa se citou, nun único volume e baixo a denominación de **Informe Final de Prácticas Externas do Mestrado en Arte Contemporánea, Creación e Investigación**(que integra a memoria requerida)

Aqueles estudantes que deban recorrer á convocatoria de setembro seguirán as mesmas pautas sinaladas neste programa, adaptadas fundamentalmente ás datas desa convocatoria, é dicir: deberán asistir ao número de titorías estimado necesario polo profesor coordinador, realizar as 50 horas de prácticas na entidade, e entregar o correspondente **Informe Final de Prácticas Externas do Mestrado en Arte Contemporánea, Creación e Investigación** nos prazos correspondentes.

Bibliografía. Fontes de información

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS**Taller Tecnolóxico**

Materia	Taller Tecnolóxico			
Código	P01M080V01205			
Titulación	Máster Universitario en Arte Contemporánea. Creación e Investigación			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	3	OP	1	1c
Lingua de impartición				
Departamento				
Coordinador/a	Sendón Trillo, José Manuel			
Profesorado	Sendón Trillo, José Manuel			
Correo-e	msendon@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A fotografía na arte no momento actual. Fotografía e territorio.			

Competencias de titulación

Código	
A2	Gb) Capacidade de síntese, análise e pensamento crítico relacionado coa investigación e a creación artística.
A8	Eb) Capacidade para analizar e contextualizar tendencias artísticas innovadoras.
A9	Ec) Capacidade para identificar os elementos que determinan a arte e a ciencia.

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Tipoloxía	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Coñecemento das repercusións que supuxo a imaxe numérica no eido da fotografía.	saber	A2
Familiarizarse cos novos soportes e medios.	saber facer	A8
Profundizar nas posibilidades da fotografía como medio para a creación na actualidade.		A9

Contidos

Tema	
A Fotografía dixital.	Diferentes procedementos técnicos e posibilidades. Transformacións que supón no acto fotográfico. Fotografía numérica / fotografía analóxica Repercusión na concepción da natureza do medio. Análise das diferentes concepcións.
Fotografía e territorio	-Concepto de paisaxe. -A paisaxe e a fotografía. -Concepto de vista fotográfica. -Os fotógrafos topográficos. -Escola naturalista americana. -Novas relacións co territorio: Land Art, Earth Art -New Topography. -Propostas contemporáneas. -As novas tecnoloxías e as representacións do territorio. -Relación da paisaxe coa: memoria, historia, vivencia, ciencia, viaxe.....

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballos de aula	14	0	14
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	0	45	45
Sesión maxistral	6	0	6
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	10	0	10

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Traballos de aula	Seguimento continuo dos traballos realizados, potenciando a reflexión, a crítica e o debate.
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Cada alumno producirá un traballo fotográfico sobre un tema que teña relación co territorio, entendido deste dunha forma ampla. A técnica será escolida libremente polo alumno, non excluindo a posibilidade do uso do vídeo. Realizara tamén un traballo teórico analizando a obra dun autor, libremente escolmado, que teña relación co traballo práctico.
Sesión maxistral	Abordaranse os contidos da asignatura, así como os conceptos e autores de interese para a realización das propostas que formulen os alumnos.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballos de aula	O profesor realizará un seguimento continuo do traballo realizado polo alumno, realizando as preguntas críticas ou suxestións que considere pertinentes en cada caso.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Traballos de aula	Seguimento do traballo realizado polo alumno ao longo do curso	30
Sesión maxistral	Evaluación de contidos impartidos.	20
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	Traballos presentados ao finalizar o curso	50

Outros comentarios sobre a Avaliación

La asistencia a las sesiones teóicas es obligatoria y controlada.

Las pruebas prácticas serán 3 y deberán entregarse puntualmente.

Bibliografía. Fontes de información

Lister, Martín (Ed.), **La imagen fotográfica en la cultura digital**, Paidós,
Fontcuberta, Joan, **La cámara de Pandora**, Gustavo Gili,
López Silvestre, Federico (Ed.), **Paseantes, viaxeiros, paisaxes**, CGAC,
AA.VV.; **Paisaje y territorio**, CDAN,
AA.VV.; **Paisaje e historia**, ABADA, CDAN,
AA.VV.; **El paisaje como idea: Proyectos y proyecciones. 1960-80**, Diputación Foral de Gipuzkoa,
Berque, Augustin, **El pensamiento paisajero**, Biblioteca Nueva,
Maderuelo, Javier, **El Paisaje: Génesis de un concepto**, ABADA,
Roger, Alain, **Breve tratado del paisaje**, Biblioteca Nueva,
Rouillé, André / Legmany, Jean Claude (ed.), **Historia de la fotografía**, Alcor,
Baque, Dominique, **La fotografía plástica**, Gustavo Gili,
Chevrier, Jean Françoise, **La fotografía entre las bellas artes y los medios de comunicación**, Gustavo Gili,
Krauss, Rosalind, **Lo fotográfico por unha teoría de los desplazamientos**, Gustavo Gili,
Vega, Carmelo, **Lógicas turísticas de la fotografía**, Catedra,
Prootzmman, Ferdinand, **Landscapes. Photographs of Time and Place**, National Geography,

A bibliografía completarase cos libros monográficos dos diferentes autores abordados no curso

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Liñas de Investigación				
Materia	Liñas de Investigación			
Código	P01M080V01206			
Titulación	Máster Universitario en Arte Contemporánea. Creación e Investigación			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	3	OP	1	1c
Lingua de impartición				
Departamento				
Coordinador/a	Dopico Aneiros, María Dolores			
Profesorado	Dopico Aneiros, María Dolores			
Correo-e	lolado@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Materia na que se pretende facer un achegamento a perspectivas diversas da investigación académica en Belas Artes, para o cal se realizará un seminario con doutores recen titulados e investigadores que nos poderan achegar de primeira man a súa experiencia directa no eido da investigación, a través dun enfoque rigoroso pero tamén en primeira persoa , baseado na súa experiencia directa.			

Competencias de titulación	
Código	
A1	Ga) Capacidade para aplicar os coñecementos adquiridos e resolver problemas dentro dun contexto interdisciplinar no ámbito das Belas Artes.
A2	Gb) Capacidade de síntese, análise e pensamento crítico relacionado coa investigación e a creación artística.
A3	Gc) Capacidade para concibir e estruturar proxectos de investigación con rigor académico.
A4	Gd) Capacidade para integrar coñecementos e enfrontarse á complexidade de formular xuízos a partir de informacións incompletas ou limitadas, que inclúa reflexións sobre as responsabilidades sociais, éticas e culturais vinculadas á aplicación dos seus coñecementos e xuízos.
A18	O) Capacidade para transferir os coñecementos adquiridos á práctica artística, investigadora ou profesional mediante os recursos e metodoloxías adecuados.
A20	En) Capacidade para ordenar os pasos técnicos conducentes á realización dun traballo de investigación.

Competencias de materia		
Resultados previstos na materia	Tipoloxía	Resultados de Formación e Aprendizaxe
(*)(*)	saber	A1 A3
Coñecemento de tipoloxías de investigación artística	saber	A1 A20
Saber estruturar obxetivos dun proxecto de investigación	saber facer	A18
Observar e identificar un proxecto artístico como investigación estruturada	saber saber facer	A1 A2 A3 A4

Contidos	
Tema	
A investigación académica como posibilidade	Campos en Belas Artes Vias de formación Acceso á información
A construción dunha liña de investigación	A través da experiencias en primeira persoa. Doutores novéis e investigadores que nos narrarán a súa experiencia persoal en relación coa investigación artística e os cruces de camiños con outras disciplinas.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	4	0	4
Debates	3	0	3

Estudo de casos/análises de situacións	0	20	20
Traballos tutelados	4	30	34
Estudos/actividades previos	0	4	4

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Clases e sesións teóricas sobre os temas
Debates	Debate e intercambio sobre os casos de estudo e sobre os temas tratados nas sesións.
Estudo de casos/análises de situacións	A partir dos casos de artistas e doutores noveis convidados a presentar o seu traballo. Nos seminarios pediráselle aos estudantes unha valoración dun campo de investigación ao que lles gustaría achegarse así como unha proposta metodolóxica concreta.
Traballos tutelados	Achegamento ao terreno da investigación desenvolto tendo en conta as premisas e tipoloxías metodolóxicas observadas a partir dos caso de estudio e das clases maxistrais
Estudos/actividades previos	Búsquedas e indagacións bibliográficas para o terreo ao que desexan achegarse no seu planteamento de investigación

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Estudos/actividades previos	Para todas as cuestións necesarias que se precise tratar fora da aula se atenderá en horario de tutorías ou no horario que precise o estudante, sempre que se establezca unha cita previa vía email ou verbalmente.
Traballos tutelados	Para todas as cuestións necesarias que se precise tratar fora da aula se atenderá en horario de tutorías ou no horario que precise o estudante, sempre que se establezca unha cita previa vía email ou verbalmente.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Estudo de casos/análises de situacións	Presencialidade na exposición de estos casos é fundamental así como a participación activa nos debates.	30
Traballos tutelados	Un exercicio de plantexamento duha proposta de liña de investigación académica. Valorarase a actualización do desenvolvemento utilizando as ferramentas precisas en canto a citación e descrición de metodoloxía. Calidade e viabilidade da proposta. Calidade de presentación, nivel de expresión e coñecemento do propio medio	70

Outros comentarios sobre a Avaliación

Bibliografía. Fontes de información

Gómez Muntané, M. Hernández, F. Pérez López, H., **Bases para un debate sobre investigación artística**, 2006,
 García Prósper, Beatriz, **Guía de investigación para el desarrollo de la carrera del profesorado**, 2008,
 AAVV, **Libro blanco de la interrelación entre arte, ciencia y tecnología en el estado español**, 2007,

Recomendacións

Outros comentarios

Esta materia é recomendable que se elixa por aqueles alumnos que podan ter un interese en achegarse ao ámbito investigador académico e continuar estudos doutorais

DATOS IDENTIFICATIVOS**Taller de Investigador Invitado**

Materia	Taller de Investigador Invitado			
Código	P01M080V01207			
Titulación	Máster Universitario en Arte Contemporánea. Creación e Investigación			
Descritores	Creditos ECTS 3	Sinale OP	Curso 1	Cuadrimestre 1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento				
Coordinador/a	Meana Martínez, Juan Carlos			
Profesorado	Meana Martínez, Juan Carlos			
Correo-e	jcmeana@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Aproximación aos diferentes enfoques na investigación relacionada coas Belas Artes.			

Competencias de titulación

Código	
A3	Gc) Capacidade para concibir e estruturar proxectos de investigación con rigor académico.
A6	Gf) Capacidade para adquirir habilidades de aprendizaxe que lle permita continuar estudando dun modo que haberá de ser en gran medida autodirixido e autónomo.
A8	Eb) Capacidade para analizar e contextualizar tendencias artísticas innovadoras.
A12	Ef) Coñecer e saber manexar recursos e procedementos metodolóxicos que lle permitan analizar, indagar e desenvolver investigacións no terreo da teoría da arte.
A18	O) Capacidade para transferir os coñecementos adquiridos á práctica artística, investigadora ou profesional mediante os recursos e metodoloxías adecuados.
A21	Eo) Capacidade para distinguir obras de arte e traballos de investigación innovadores. Ep) Coñecemento dos modos de presentación pública do TFM.
A25	Et) Capacidade para comunicar con claridade e resolución os coñecementos teóricos e prácticos adquiridos, materializados no traballo creativo presentado como TFM.
A27	Ev) Capacidade para integrar coñecementos de campos de estudo diversos no traballo creativo presentado como TFM.

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Tipoloxía	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Gc) Capacidade para concibir e estruturar proxectos de investigación con rigor académico.	saber	A3
Gf) Capacidade para adquirir habilidades de aprendizaxe que lle permita continuar estudando dun modo que haberá de ser en gran medida autodirixido e autónomo.	saber facer	A6
Eb) Capacidade para analizar e contextualizar tendencias artísticas innovadoras.	saber	A8
Ef) Coñecer e saber manexar recursos e procedementos metodolóxicos que lle permitan analizar, indagar e desenvolver investigacións no terreo da teoría da arte.	saber saber facer	A12
A18 O) Capacidade para transferir os coñecementos adquiridos á práctica artística, investigadora ou profesional mediante os recursos e metodoloxías adecuados.	saber facer	A18
A21 Eo) Capacidade para distinguir obras de arte e traballos de investigación innovadores. Ep) Coñecemento dos modos de presentación pública do TFM.	saber saber facer	A21
Et) Capacidade para comunicar con claridade e resolución os coñecementos teóricos e prácticos adquiridos, materializados no traballo creativo presentado como TFM.	saber facer Saber estar / ser	A25
A27 Ev) Capacidade para integrar coñecementos de campos de estudo diversos no traballo creativo presentado como TFM.	saber saber facer	A27

Contidos

Tema
------

1. Modelos de investigación en Belas Artes.	Estudo dos problemas estruturais dun traballo de investigación en Belas Artes: definición e anotación do tema, estrutura de índice, relación coa práctica artística, referencias e citas, bibliografía.
2. Relación arte, ciencia, ciencias sociais, tecnoloxía.	A arte como modelo de investigación transversal.
3. Desde a creación artística: A creación como investigación; a investigación como creación.	Aproximación a un modelo metodolóxico onde a investigación nutre a creación plástica no espazo que transita do eu ao nós.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Debates	1	10	11
Presentacións/exposicións	1	5	6
Titoría en grupo	1	10	11
Traballos tutelados	1	25	26
Sesión maxistral	10	5	15
Traballos e proxectos	1	5	6

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Debates	Discusión sobre anotacións dos temas propostos.
Presentacións/exposicións	Estudo e análise de exemplos de investigación en BB.AA.
Titoría en grupo	Desenvolvemento e avaliación de índices propostos
Traballos tutelados	Configuración e desenvolvemento de índices de traballos de investigación propios.
Sesión maxistral	Exposición oral e visual das pautas a seguir nunha investigación. Estudos meteorolóxicos. Exposición de exemplos e casos

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Titoría en grupo	La atención personalizada estará garantizada en el seguimiento de la planificación que deja espacio en el tiempo presencial con el profesor para el desarrollo de los trabajos tutelados y con las tutorías en grupo, además de las posibles consultas que puedan realizarse en el horario de tutorías del profesor
Traballos tutelados	La atención personalizada estará garantizada en el seguimiento de la planificación que deja espacio en el tiempo presencial con el profesor para el desarrollo de los trabajos tutelados y con las tutorías en grupo, además de las posibles consultas que puedan realizarse en el horario de tutorías del profesor

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Debates	Participación significativa en los debates, y presentaciones	10
Presentacións/exposicións	criterios alcanzados de calidad, pertinencia y coherencia en la presentaciones	15
Traballos tutelados	Coherencia, profundización en los planteamientos de las propuestas desarrolladas	25
Sesión maxistral	Se valorará el seguimiento y el intercambio crítico sobre las clases magistrales	50

Outros comentarios sobre a Avaliación

Bibliografía. Fontes de información

BÜRGER Christa y Peter., **La desaparición del sujeto. Una historia de la subjetividad de Montaigne a Blanchot.**, 2001.,

DUQUE, Félix, **La fresca ruina de la tierra. (Del arte y sus desechos)**, 2002,

LÓPEZ MONDEJAR, Lola, **El factor Munchausen. Psicoanálisis y creatividad.**, 2009,

PARDO, J.L., **La intimidad**, 1996,

SELMA DE LA HOZ, J. Vicente, **Creación artística e identidad personal. Cultura, psicoanálisis y conceptos de narcisismo en el s. XX.**, 2001,

Duque, Felix, **Arte público y espacio político.**, 2001.,

Duque, Felix, **Habitar la tierra**, 2008,

Neste curso académico o seminario de Taller de investigador convidado vai estar moi relacionado coas actividades desenvolvidas no Proxecto Baliza (Campus do Mar), onde asistirán unha serie de conferenciantes que se están pechando no momento de aprobación desta guía e que se anunciarán oportunamente. Trátase dunha oportunidade única de que os estudantes asistan a conferencias e seminarios de primeiro nivel e sobre os cales se lles pedirá unha responsabilidade tanto na asistencia como en traballos que terán que desenvolver posteriormente a nivel de debate, en clase, e de traballo escrito.

RECOMÉNDASE ESTAR ATENTO A WEB E ANUNCIOS NA FACULTADE QUE DARÁN CONTA DA PROGRAMACIÓN A DESENVOLVER. POR RAZÓNS DE ORGANIZACIÓN AS CONFERENCIAS SERÁ DIFÍCIL QUE COINCIDAN CO HORARIO PREVISTO PARA OS SEMINARIOS.

As SESIÓNS DE CONFERENCIAS REXISTRARANSE PARA O SEU POSTERIOR VISIONADO.

Seminario recomendado: Curso de deseño e elaboración de proxectos de investigación. Imparte Antonio Medina Rivilla, catedrático de didáctica e organización escolar. Día 3 de outubro de 15.30 a 20.30 e día 4 de outubro de 9:00 a 14:00 e de 15:30 a 20:30*h. Lugar: Casa das campás.

Recomendacións

Outros comentarios

Neste curso académico o seminario de Taller de investigador convidado vai estar moi relacionado coas actividades desenvolvidas no proxecto Baliza (Campus do Mar), onde asistirán unha serie de conferenciantes que se están pechando no momento de aprobación desta guía e que se anunciarán oportunamente. Trátase dunha posibilidade única de que os estudantes asistan a conferencias e seminarios de primeiro nivel e sobre os cales se lles pedirá unha responsabilidade tanto na asistencia como en traballos que terán que desenvolver posteriormente a nivel de debate, en clase, e de traballo escrito.

RECOMÉNDASE ESTAR ATENTO A WEB E ANUNCIOS NA FACULTADE QUE DARÁN CONTA DE LA PROGRAMACIÓN A DESENVOLVER. POR RAZÓNS DE ORGANIZACIÓN AS CONFERENCIAS SERÁ *DIFÍCIL QUE COINCIDAN CO HORARIO PREVISTO PARA OS SEMINARIOS.

As SESIÓNS DE CONFERENCIAS REXISTRARANSE PARA O SEU POSTERIOR VISIONADO.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Casos de Estudio**

Materia	Casos de Estudio			
Código	P01M080V01208			
Titulación	Máster Universitario en Arte Contemporánea. Creación e Investigación			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	3	OP	1	1c
Lingua de impartición				
Departamento				
Coordinador/a	Buxán Bran, Xosé Manuel			
Profesorado	Buxán Bran, Xosé Manuel			
Correo-e	xmbuxanbran@yahoo.es			
Web				
Descrición xeral	Coñecementos sobre como intervir no contexto no que se desenvolve o sistema artístico: xestión de ideas e proxectos no contexto cultural; produción de proxectos artísticos en institucións públicas e privadas; xestión e dominio de páxinas web e uso de plataformas dixitais diversas; uso de prensa xeneralista e cultural e doutros medios de impresos para encarar ideas e accións culturais diversas.			

Competencias de titulación

Código			
A2	Gb) Capacidade de síntese, análise e pensamento crítico relacionado coa investigación e a creación artística.		
A4	Gd) Capacidade para integrar coñecementos e enfrontarse á complexidade de formular xuízos a partir de informacións incompletas ou limitadas, que inclúa reflexións sobre as responsabilidades sociais, éticas e culturais vinculadas á aplicación dos seus coñecementos e xuízos.		
A5	Ge) Capacidade para expoñer e comunicar oralmente e por escrito os seus coñecementos a un público especializado e non especializado de xeito claro e sen ambigüidades.		
A7	Ea) Capacidade para recoñecer a vinculación entre a teoría e a práctica como eixo da investigación en Belas Artes.		
A8	Eb) Capacidade para analizar e contextualizar tendencias artísticas innovadoras.		
A9	Ec) Capacidade para identificar os elementos que determinan a arte e a ciencia.		
A10	Ed) Coñecer e resolver problemas específicos dos procesos creativos en distintos ámbitos de produción artística.		
A13	Eg) Capacidade para valorar a realidade da creación artística contemporánea.		
A16	Ex) Capacidade de reflexión e de autocrítica.		
A17	Ek) Capacidade para comprender que a creación e a investigación son tarefas en continua innovación.		
A20	En) Capacidade para ordenar os pasos técnicos conducentes á realización dun traballo de investigación.		
A21	Eo) Capacidade para distinguir obras de arte e traballos de investigación innovadores. Ep) Coñecemento dos modos de presentación pública do TFM.		

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Tipoloxía	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Gb) Capacidad de síntesis, análisis y pensamiento crítico relacionado con la investigación y la creación artística.	saber	A2
Gd) Capacidad para integrar conocimientos y enfrentarse a la complejidad de formular juicios a partir de informaciones incompletas o limitadas, que incluya reflexiones sobre las responsabilidades sociales, éticas y culturales vinculadas a la aplicación de sus conocimientos y juicios.	saber hacer	A4
Ge) Capacidad para exponer y comunicar oralmente y por escrito sus conocimientos a un público especializado y no especializado de manera clara y sin ambigüedades.	Saber estar / ser	A5
Gf) Capacidad para adquirir habilidades de aprendizaje que lle permita continuar estudiando dun modo que haberá de ser en gran medida autodirixido e autónomo.	saber	A7
Ed) Coñecer e resolver problemas específicos dos procesos creativos en distintos ámbitos de produción artística.	saber hacer	A8 A10
Eg) Capacidad para valorar a realidade da creación artística contemporánea.	saber	A9 A13
Ex) Capacidade de reflexión e de autocrítica.	Saber estar / ser	A16
Ek) Capacidade para comprender que a creación e a investigación son tarefas en continua innovación.	Saber estar / ser	A17

O) Capacidade para transferir os coñecementos adquiridos á práctica artística, investigadora ou profesional mediante os recursos e metodoloxías adecuados.	saber facer	A21
En) Capacidade para ordenar os pasos técnicos conducentes á realización dun traballo de investigación.	saber facer	A20

Contidos

Tema	
(*)Tema 1: Importancia do coñecemento do medio artístico. Espazos posíbeis de intervención cultural:	(*) 1.1. Institucións públicas e privadas. 1.2. A rede e outras plataformas dixitais e electrónicas. 1.3. Producións editoriais: Catálogos, revistas, prensa cultural e xeneralista, suplementos, flyers, pasquíns, etc. 1.4. Os lugares nas marxes. Á procura das contornas raras ou non usuais.
(*)Tema 2:A xestión cultural e a produción e venda de ideas e proxectos.	(*) 2.1. A importancia da idea. Orixinalidade e novidade. Novas e vellas cuestións e enfoques posíbeis. 2.2. A importancia do medio: Tipoloxías de dossiers, informes, proxectos, etc.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Debates	3	0	3
Traballos tutelados	0	53	53
Estudos/actividades previos	0	7	7
Sesión maxistral	10	0	10
Observación sistemática	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Debates	Se pretende gestionar aprendizaxes significativas e individuais a través de debates y posicionamientos críticos de pensamiento que reviertan en los intereses artísticos del alumno/a.
Traballos tutelados	O alumnado deberá traballar en proxectos concretos de xestión/acción artística cunha metodoloxía profesional que permita que o dossier elaborado poda circular de xeito óptimo no mercado/sistema cultural/artístico.
Estudos/actividades previos	Profesor e alumnado traballarán sobre exemplos concretos de xestión cultural que serven de apoio e referencia para desenvolver o proxecto de xestión propio.
Sesión maxistral	Sesión magistral: Las profesoras expondrá los contenidos de la asignatura con la ayuda de material audiovisual.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Debates	Orientación crítica del trabajo de investigación y creación que esté realizando el alumno. Se plantea ofrecer al alumno/a la posibilidad de elegir diferentes opciones de trabajo según el planteamiento de su proyecto y los temas expuestos. El diálogo alumno-profesor y una dinámica interactiva del colectivo de la clase facilitará una mejor valoración de la aplicación por parte del alumnado de los contenidos de los temas y subtemas propuestos.
Traballos tutelados	Orientación crítica del trabajo de investigación y creación que esté realizando el alumno. Se plantea ofrecer al alumno/a la posibilidad de elegir diferentes opciones de trabajo según el planteamiento de su proyecto y los temas expuestos. El diálogo alumno-profesor y una dinámica interactiva del colectivo de la clase facilitará una mejor valoración de la aplicación por parte del alumnado de los contenidos de los temas y subtemas propuestos.
Estudos/actividades previos	Orientación crítica del trabajo de investigación y creación que esté realizando el alumno. Se plantea ofrecer al alumno/a la posibilidad de elegir diferentes opciones de trabajo según el planteamiento de su proyecto y los temas expuestos. El diálogo alumno-profesor y una dinámica interactiva del colectivo de la clase facilitará una mejor valoración de la aplicación por parte del alumnado de los contenidos de los temas y subtemas propuestos.
Probas	Descrición

Observación sistemática Orientación crítica del trabajo de investigación y creación que esté realizando el alumno. Se plantea ofrecer al alumno/a la posibilidad de elegir diferentes opciones de trabajo según el planteamiento de su proyecto y los temas expuestos. El diálogo alumno-profesor y una dinámica interactiva del colectivo de la clase facilitará una mejor valoración de la aplicación por parte del alumnado de los contenidos de los temas y subtemas propuestos.

Avaliación		
	Descripción	Cualificación
Debates	Só o debate e análise conxunto consegue enriquecer e orientar o traballo individual. Ese debate permite unha rica achega de ideas e posibilidades investigadoras.	20
Traballos tutelados	O traballo dun caso concreto de xestión é de suma importancia para encarar con posibilidades de éxito a realidade do sistema artístico. O profesor e mailos compañeiros actúan como titorandos que seguen e suxiren no proceso.	70
Observación sistemática	Requírese unha análise previa do contexto, unha observación pormenorizada do terreo sobre o que se pretende traballar.	10

Outros comentarios sobre a Avaliación

Bibliografía. Fontes de información

AA.VV., **Impasse 8. L'exposició com a dispositiu. Teories i pràctiques entorn de l'exposició.**, Ed.Centre d'Art La Panera, Lleida,

AA.VV.: **Impasse. Art, poder i societat a l'Estat español.**, Ed.Centre d'Art La Panera, Lleida,

Olivares, Rosa (Ed.), **Museos y centros de arte contemporáneo en España.**, Ed. Exit.,

Martínez Domínguez, Chus (Ed.), **Espazodocumental.net.**, Ed. CGAC, Santiago de Compostela,,

Montornés, Frederic e Picazo, Glòria (Ed.), **Impasse 9. Escoles de formació de comissaris: perspectives i decepcions.**, Ed.Centre d'Art La Panera,,

Olveira, Manuel (Ed.), **Entre-vista.**, Ed. CGAC, Santiago de Compostela,,

Recomendacions

DATOS IDENTIFICATIVOS**Modelos y Disciplinas Auxiliares**

Materia	Modelos y Disciplinas Auxiliares			
Código	P01M080V01209			
Titulación	Máster Universitario en Arte Contemporáneo. Creación e Investigación			
Descriptores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	3	OP	1	1c
Lingua de impartición	Gallego			
Departamento				
Coordinador/a	Vázquez Rozas, Roberto			
Profesorado	Vázquez Rozas, Roberto			
Correo-e	rvrozas@uvigo.es			
Web				
Descripción xeral	Materia destinada a la proporción de modelos complejos de investigación interdisciplinar, y sistemas de integración e información recíproca con disciplinas auxiliares. Las competencias ofrecidas estarían vinculadas con la capacidad para relacionar y complementar métodos, procedimientos, recursos y modelos provenientes de campos y ámbitos no específicamente artísticos. Esta materia estaría dedicada a la interconexión práctica, a la planificación y la producción de teoría.			

Competencias de titulación

Código	
A2	Gb) Capacidad de síntesis, análisis y pensamiento crítico relacionado con la investigación y la creación artística.
A7	Ea) Capacidad para reconocer la vinculación entre la teoría y la práctica como eje de
A9	Ec) Capacidad para identificar los elementos que determinan el arte y la ciencia.
A10	Ed) Conocer y resolver problemas específicos de los procesos creativos en distintos ámbitos de producción artística.
A12	Ef) Conocer y saber manejar recursos y procedimientos metodológicos que le permitan analizar, indagar y desarrollar investigaciones en el terreno de la teoría del arte.
A13	Eg) Capacidad para valorar la realidad de la creación artística contemporánea.
A15	Ei) Capacidad para desarrollar trabajo en equipo.
A16	Ej) Capacidad de reflexión y de autocrítica.
A17	Ek) Capacidad para comprender que la creación y la investigación son tareas en continua innovación.
A18	El) Capacidad para transferir los conocimientos adquiridos a la práctica artística, investigadora o profesional mediante los recursos y metodologías adecuados.
A20	En) Capacidad para ordenar los pasos técnicos conducentes a la realización de un trabajo de investigación.
A21	Eo) Capacidad para distinguir obras de arte y trabajos de investigación innovadores. Ep) Conocimiento de los modos de presentación pública del TFM.

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Tipoloxía	Resultados de Formación e Aprendizaxe
(*)	saber	A7
(*)	saber hacer	A7
(*) Capacidad de síntesis, análisis y pensamiento crítico relacionado con la investigación y la creación artística.	saber hacer	A2
(*)	Saber estar /ser	
(*)	saber	A9
(*)	saber hacer	A10
(*)	saber	A12
(*)	saber hacer	
(*)	saber hacer	A13
(*)	saber hacer	A15
(*)	Saber estar /ser	
(*)	Saber estar /ser	A16
(*)	saber	A17
(*)	saber hacer	A18

(*)	saber hacer Saber estar /ser	A20
(*)	saber hacer Saber estar /ser	A21

Contenidos

Tema	Subtemas:
Tema 1. Introducción a los modelos complejos de investigación interdisciplinar	1.1. Introducción a la teoría de sistemas 1.2. Análisis y síntesis. La perspectiva sistémica. 1.3. Modelo 1.4. La complejidad como paradigma
Tema 2. Sistemas abiertos, dinámicos y complejos.	Subtemas: 2.1. Incertidumbre, borrosidad, indeterminación e incompletud. 2.2. El campo y ámbito artístico como ecosistema. 2.3. El efecto reina roja: cuestionamiento de la idea de progreso

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión magistral	4	8	12
Estudios/actividades previos	0	10	10
Trabajos de aula	8	13	21
Trabajos tutelados	0	20	20
Presentaciones/exposiciones	2	7	9
Trabajos y proyectos	1	2	3

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxías

	Descrición
Sesión magistral	Clases con presentación de contenidos teóricos
Estudios/actividades previos	Localización y lectura de fuentes bibliográficas y documentales
Trabajos de aula	Resolución de trabajos en grupo bajo la dirección del profesorado
Trabajos tutelados	Resolución de trabajos individualmente bajo la dirección del profesorado Elaboración de trabajos teóricos.
Presentaciones/exposiciones	Exposición de trabajos en el aula

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Trabajos de aula	Para aquellos asuntos docentes que no puedan solucionarse en el aula se atenderá a los alumnos durante el horario de tutorías Horario de tutorías del primer cuatrimestre: lunes de 9-14h. Horario de tutorías del segundo cuatrimestre: martes de 9-14h.
Trabajos tutelados	Para aquellos asuntos docentes que no puedan solucionarse en el aula se atenderá a los alumnos durante el horario de tutorías Horario de tutorías del primer cuatrimestre: lunes de 9-14h. Horario de tutorías del segundo cuatrimestre: martes de 9-14h.

Evaluación

	Descrición	Cualificación
Trabajos de aula	(*)Se tendrá en cuenta la participación activa e individualizada del alumno en las actividades formativas, así como su respuesta en la dinámica de clase. Se valorará la implicación del alumno y su comportamiento	15
Trabajos tutelados	(*) El seguimiento de los resultados del trabajo del alumno en las diversas actividades programadas.	25
Trabajos y proyectos	1. Se tendrá en cuenta la participación activa e individualizada del alumno en las actividades formativas, así como su respuesta en la dinámica de clase. Se valorará la implicación del alumno y su comportamiento. 15% 2. El seguimiento de los resultados del trabajo del alumno en las diversas actividades programadas. 25%. 3. Presentación de un trabajo. Documento, exposición y defensa del mismo. 60% Aquellos alumnos que no asistan a clase o no cumplan los objetivos de la materia, realizarán una prueba de examen teórico que supondrá el 40% de la evaluación y se sumará al 60 % del trabajo presentado.	60

Outros comentarios sobre a Avaliación

Fuentes de información

Bozal, V (Coord.), **Historia de las ideas estéticas y las teorías artísticas contemporáneas.**, Visor,,
Ramírez., **Ecosistema y explosión en las artes.**, Anagrama,
Thomson., **Un tiburón de 12 millones de dólares.**, Ariel,

Recomendaciones

DATOS IDENTIFICATIVOS**Traballo Fin de Máster**

Materia	Traballo Fin de Máster			
Código	P01M080V01210			
Titulación	Máster Universitario en Arte Contemporánea. Creación e Investigación			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	1	2c
Lingua de impartición				
Departamento				
Coordinador/a	Meana Martínez, Juan Carlos			
Profesorado	Barcia Rodríguez, Ignacio Fernando Fernández Fariña, Almudena García González, Silvia Meana Martínez, Juan Carlos			
Correo-e	jcmeana@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Trátase da elaboración dun traballo práctico acompañado dunha análise do mesmo onde se aporten elementos innovadores baixo unha metodoloxía investigadora. Tamén se traballa a exposición e transmisión pública das ideas e as imaxes propostas.			

Competencias de titulación

Código	
A21	Eo) Capacidade para distinguir obras de arte e traballos de investigación innovadores. Ep) Coñecemento dos modos de presentación pública do TFM.
A22	Eq) Desenvolvemento de habilidades cognitivas avanzadas relacionadas coa creación dun perfil artístico e investigador no TFM.
A23	Er) Capacidade para elaborar un texto reflexivo sobre a obra creativa concreta desenvolvida no TFM.
A24	E) Capacidade para organizar un proxecto expositivo de obra artística para un espazo específico e nun tempo concreto (TFM).
A25	Et) Capacidade para comunicar con claridade e resolución os coñecementos teóricos e prácticos adquiridos, materializados no traballo creativo presentado como TFM.
A26	Eu) Desenvolver habilidades de xestión da información para propósitos artísticos e investigadores no TFM.
A27	Ev) Capacidade para integrar coñecementos de campos de estudo diversos no traballo creativo presentado como TFM.

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Tipoloxía	Resultados de Formación e Aprendizaxe
---------------------------------	-----------	---------------------------------------

A7 Ea) Capacidade para recoñecer a vinculación entre a teoría e a práctica como eixo da investigación en belas artes	saber	A21
	saber facer	A22
A13 Eg) Capacidade para valorar a realidade da creación artística contemporánea.	Saber estar / ser	A23
A14 Eh) Capacidade para recoñecer a importancia do desenrolo persoal na planificación e produción dos proxectos artísticos.		A24
		A25
A17 Ek) Capacidade para comprender que a creación e a investigación son tarefas en continua innovación.		A26
		A27
El) Capacidade para transferir os coñecementos adquiridos á práctica artística, investigadora ou profesional mediante os recursos e metodoloxías adecuados.		
A21 Eo) Capacidade para distinguir obras de arte e traballos de investigación innovadores.		
Ep) Coñecemento dos modos de presentación pública del TFM.		
A22 Eq) Desensolo das habilidades cognitivas avanzadas relacionadas coa creación dun perfil artístico e investigador no TFM.		
A23 Er) Capacidade para elaborar un texto reflexivo sobre a obra creativa concreta desensolada no TFM.		
A24 Es) Capacidade para organizar un proxecto expositivo de obra artística para un espacio específico e un tempo concreto (TFM).		
A25 Et) Capacidade para comunicar con claridade e resolución os coñecementos teóricos y prácticos adquiridos, materializados no traballo creativo presentado como TFM.		
A26 Eu) Desenrolar habilidades de xestión da información para propósitos artísticos e investigadores no TFM.		
A27 Ev) Capacidade para integrar coñecementos dos campos de estudo diversos no traballo creativo presentado como TFM.		

Contidos

Tema

1.- A xestión da claridade como materialización do traballo creativo	Fórmulas argumentativas.
2.- Transferencia de coñecementos como habilidade cognitiva avanzada	Intersubxetividade
3.- Vinculación entre a teoría e a práctica como eixo da investigación nas belas artes	Estratexia e método
4.- As tarefas da novidade e da innovación	Composición y decostrucción
5.- Carácter da información no proceso da imaxe cultural. A información e a súa posta en circulación.	Circulación sociolóxica da imaxe

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Prácticas de laboratorio	0	100	100
Presentacións/exposicións	0	15	15
Estudos/actividades previos	7	0	7
Informes/memorias de prácticas	0	27	27
Traballos e proxectos	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Prácticas de laboratorio	Prácticas de laboratorio: Desenvolvemento de traballo nos talleres executando un conxunto de obra artística. Elaboración dun traballo teórico paralelo aos desenvolvementos do taller e acorde aos obxectivos do master.
Presentacións/exposicións	Presentación/exposicións: Presentación de obra, disposición, visualización, percorrido, posibles lecturas, diálogo co contexto, con outras obras, co espazo. Documentación da obra, fotografía, reprodución. Preparación de material para publicación: documentación gráfica, textos, fichas técnicas, etc..
Estudos/actividades previos	Investigación bibliográfica e das fontes auxiliares. Lectura, análise, clasificación, estudo. Elaboración de arquivo de imaxes e obras doutros artistas.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
--------------	------------

Estudos/actividades previos	O traballo realizado conducente á elaboración da obra artística, ou do traballo teórico redactado para a súa presentación, do mesmo xeito que a preparación da defensa pública de ambas as dúas modalidades, son obxecto de atención personalizada dos correspondientes titores.
Presentacións/exposicións	O traballo realizado conducente á elaboración da obra artística, ou do traballo teórico redactado para a súa presentación, do mesmo xeito que a preparación da defensa pública de ambas as dúas modalidades, son obxecto de atención personalizada dos correspondientes titores.

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Prácticas de laboratorio	Obra artística desenvolvida nos talleres e traballo teórico. Ambas modalidades deberán poñer de manifesto as competencias adquiridas no master. Valorarase: a) Comprensión, desenvolvemento e interiorización dos procedementos técnicos e conceptuais empregados. b) Nivel de resolución material, e adecuación ás intencións e aos orzamentos expresivos. c) Grado de riqueza e complexidade sensible, estrutural e conceptual. d) Grado de interiorización e de resposta persoal aos desenvolvementos da arte actual en calquera das súas manifestacións. e) Capacidade de experimentación, e indicios de innovación no campo especificamente explorado. Originalidade relativa e sensatez. f) Interese plástico e expresivo da obra. Nesta valoración teranse en conta os informes dos titores (25% Titor + 25% Tribunal)).	50
Informes/memorias de prácticas	Elaboración da memoria do proxecto seguindo os apartados correspondentes e co rigor e a claridade expositiva necesaria. Debe ser a condensación e análise do traballo realizado. Valorarase: A linguaxe técnica empregada, a claridade da redacción. A cantidade e claridade da información utilizada, si esta é suficiente e conveniente para identificar os elementos clave do proxecto presentado. Valorarase que os contidos sexan convenientemente organizados, estruturados e desenvolvidos. Valorarase que as fontes documentales sexan suficientes e adecuadas na súa elección e no seu uso. (30% da nota final)	30
Traballos e proxectos	A forma da presentación. A claridade de dicción, riqueza de vocabulario. A presenza e a actitude ante o tribunal. O coidado, originalidade e expresividade dos soportes audiovisuais utilizados como apoio á presentación. A capacidade do ponente para responder adecuadamente ás preguntas do tribunal. Terase especialmente en conta a argumentación, capacidade de convicción e manexo da adecuada información nas respostas. (20% da nota final)	20

Outros comentarios sobre a Avaliación

O tribunal designado pola Comisión Académica estará composto por dous membros profesores do master e un experto del ámbito artístico que actuará con voz pero sen outorgar cualificación. O acto de presentación do TFM - do documento escrito ou da obra artística formalizada - realizarase de modo presencial finalizar o segundo cuatrimestre. Será acto público e a defensa terá un tempo máximo de 20 minutos seguido de un turno de preguntas dos membros do tribunal. A presentación do TFM será os días 14 e 15 de maio. No acto de presentación e defensa valoraranse os aspectos descritos máis arriba coas súas correspondentes porcentaxes. O sistema de calificación será o definido polo RD 1123/2003 de 5 sept. Os resultados cualificaranse en escala numérica: 0-4,9: suspenso / 5,0-6,9: aprobado / 7,0-8,9: notable / 9,0-10: sobresaliente.

Bibliografía. Fontes de información

AA.VV., **Espazo documental.net**, Xunta de Galicia,
 De la Calle, R., **En torno al hecho artístico**, Fernando Torres, ed.,
 Moles, A., **Sociodinámica de la cultura**, Paidós,
 Morin, E., **Introducción al pensamiento complejo**, Gedisa,
 Romo, M., **Psicología de la creatividad**, Paidós.,

Haberá unha bibliografía e fontes de información específicas para cada proxecto que recomendarán as persoas que dirixan os traballos.

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Laboratorio de Número/P01M080V01106
 Laboratorio de Tempo/P01M080V01105
 Laboratorio de Unicidade/P01M080V01107

Laboratorio de Espazo/P01M080V01104
Perspectivas Actuais/P01M080V01201

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Casos de Estudo/P01M080V01208
Gnoseoloxía da Arte/P01M080V01101
Liñas de Investigación/P01M080V01206
Modelos e Disciplinas Auxiliares/P01M080V01209
Recursos Cognitivos e Metodolóxicos/P01M080V01102
Taller de Investigador Invitado/P01M080V01207
Tendencias e Modos de Producción Contemporánea/P01M080V01103
